ANUL XXVIII - Nr. 41/42 FEBRUARIE - APRILIE 1984

Carpații

Deposito legal: M. 8.137-1958

Director: Aron Cotrus † REVISTA DE CULTURA SI ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL Redactor: Traian Popescu

DOUA APELURI

de Filon VERCA

MAI deunăzi, un prieten, îmi face o paralelă între două apeluri, adresate Majestății Sale regelui, pentru reunificarea tuturor forțelor din exil, în lupta de desrobire națională. Unul, adresat de D-l Horia Sima, șeful Mișcării Legionare, în anul 1949 și celălalt, în 1978, inițiat de D-l Nicolae Penescu, fostul Secretar general al partidului Național-Țărănist.

Acest prieten nu găsește nici o deosebire între ele, în afară de distanța care le separă. (29 de ani)

Să facem o incursiune în trecut, analizând geneza fiecărui apel.

La 23 August, se trăgeau clopotele în întreaga țară anunțând «încetarea răsboiului. Deci soldații se vor întoarce la vetrele lor, pacea mult râvnită va reveni în căminele greu încercate. M. S. regele, a dat ordin unităților de pe frontul Moldovei să depună armele, un acord, numit provizoriu, «*armistițiu*» fiind încheeat cu U.R.S.S.»

Soldații români, nedumeriți un moment, își dau seama dar prea târziu că rămași fără arme, au devenit victimele forțelor sovietice. Acestea după ce îi desonorează îi îndreaptă spre pustiile albe, în loc de a-i lăsa liberi, să se întoarcă la casele lor, așa cum suna ordinul de demobilizare. Astfel 170.000 dintre ei, nu-și mai regăsesc familiile, unii rămân dispăruți pentru todeauna. In acelaș timp, euforia «*liberării*» domina Capitala în sărbătoare. Un guvern Sănătescu, generalul care a participat la depunerea armelor, compus din Blocul celor 4 partide democratice, cum era prevăzut de făuritorii actului dela «23 August», devenit de acum «istoric», ia frânele țării, sub autoritatea M. S. regelui.

Euforia nu durează mult. Bande înarmate și motorizate, prin grija trupelor de ocupație, terorizează populația, complectate de soldați ruși în stare de ebrietate, care ucid la întâmplare tot ce întâlneau în cale. Aceste bande împiedecau de-altfel, prin atacuri repetate, orice manifestare a celorlalte partide politice, în afară de cel comunist.

Evenimentele evoluiază repede. Generalul Rădescu este chemat de rege să restabilească ordinea și libera manifestare a tuturor componentelor politice. Rădescu, mână forte, scoate armata împotriva celor «*fără neam și Dumnezeu*». Reacția Moscovei nu se face mult așteptată. Wichinschy impune țării guvernul Groza, de predominanță comunistă. Intervenția aliaților, se închee cu alegerile din Noembrie, de scandaloasă amintire, când Blocul Paridelor Democratice, se reduce la o singură unitate, comuniștii.

Inșelați, cosemnatarii «*armistițiului*», nu mai au altă alternativă decât rezistența împotriva «*impostorilor*». Divorțul devine total, neamul întreg intră în prigoană. Cei morți cu miile, zecile de mii, mobilizează ultima energie românească. Mișcarea Legionară care umplea închisorile, se alătură fără rezervă acestei lupte pe viață și pe moarte.

Ce se întâmplă în acest timp în afara hotarelor când autoritatea își pierduse complect independența? Românii din străinatate, mobilizați sub guvernul dela Viena, inițiat de legionarii închiși la Dachau, Buchenwald și Sachsenhausen, acum liberi, hotărăsc să continue lupta împotriva bolșevismului, instituțiile fiind puse în imposibilitatea de a exercita suvesuveranitatea națională.

«Această hotărîre, declară D-l Horia Sima, în apelul adresat M. S. regelui, a fost dictată de spiritul de jertfă al mișcării, de intuiția cumplitelor vremi care aveau să se abată asupra poporului nostru. Noi stiam, continuă dânsul, că zilele Germaniei Național-Socialiste sunt numărate dar eram tot atât de siguri, că nici amiciția ruso-română nu poate să dureze, că în scurtă vreme, «oficialitatea» și «rebelii», ne vom intâlni de aceeași parte a baricadei. Că se întindea un vacuum politic, care trebuia umplut de cineva. Mișcarea Legionară cu al cărei sprijin și participare s'a constituit guvernul național dela Viena, a prefigurat în acțiunile ei, drumul de suferințe pe care avea să se încoloneze, rând pe rând, întregul nostru popor și a suplinit peste hotare, carența temporară a organelor oficiale ale țării, dela lupta împotriva bolșevismului».

D-1 Sima expune în patru puncte, rolul guvernului național-român dela Viena:

a) «Conștiința națională a întrat în derută când s'a decretat încetarea ostilităților contra Rusiei Sovietice. Până la gestul memorabil al generalului Rădescu, oficialitatea română nu era în desacord cu Rusia și numai după ultimatul lui Wichinschy, s'a cristalizat o opoziție în contra lor. In această perioadă guvernul dela Viena a dat alarma, a mobilizat conștiința națională așa încât atunci când Iuliu Maniu s'a făcut portdrapelul rezistenții românești, a găsit poporul cu rândurile încheeate».

b) «Se poate invoca legalitatea guvernului dela București, pentru a condamna ilegalitatea guvernu-

lui dela Viena? Guvernul care funcţiona în ţară cu aprobarea regelui, avea o poziţie mai bună decât guvernul dela Viena, sub raportul exprimării liberei voinţe naţionale? Nu erau, mai de grabă mandatarii forţaţi ai unei forţe streine? Din moment ce suveranitatea naţională nu mai funcţiona în condiţii normale, rege şi guvern, fiind prizonierii unei forţe streine, atunci nici baza legală a guvernului dela Bucureşti, nu mai poate fi invocată. Opozitia românilor, grupaţi la Viena, se adresa inamicului, care jugulase toate posibilităţile de manifestare liberă a poporului nostru».

c) «Contradicţiile politice, între guvernul din ţară şi guvernul dela Viena, erau numai aparente, ele reprezentau două funcţiuni în serviciul aceluiaş scop. Guvernul dela Bucureşti combătea o primejdie care apunea dar făcuse cauză comună cu o primejdie care începea. In punctul culminant, acţiunea generalului Rădescu, obiectivele guvernelor dela Bucureşti şi Viena, se apropiaseră până la coincidenţă. Eşecul armistiţiului cu Rusia, e cea mai bună dovadă a realismului, care a călăuzit pe Românii din străinătate, când s'au decis să se grupeze în jurul unui guvern autonom. Guvernul dela Viena a fost dela început, mai bine plasat ca să reprezinte interesle vitale ale naţiunii, decât guvernele dela Bucureşti, timorate şi reduse la neputinţă forţelor sovietice pe teritoriul României.

Ce reprezenta guvernul de Români dela Viena? Tara, care nu se predă care refuză aservirea, care putea să afirme drepturile poporului român, o avangardă a libertăţii naţionale».

d) Guvernul dela Viena, după ce scopurile lui s'au devodit a fi identice, cu ale tuturor grupărilor politice din ţară reprezintă cea dintai înjghebare de Români liberi în Apus, cel dintâi nucleu de rezistenţă din străinătate. Inainte vreme, am purtat *bătălia singuri acum* ne găsim multiplicaţi cu toţi factorii reprezentativi ai ţării».

Am lăsat întreaga iniţiativă persoanelor care aveau datoria şi dreptul să o exercite, în calitate de făuritori ai actului dela 23 August, în ţară dându-le sprijinul ca luptători şi oameni cu experienţa vremilor de prigoană şi suferinţă».

Evenimentele se desfăşoară după un plan bine stabilit.

«Tronul nu putea fi atacat, reea D-1 Horia Sima, înainte de a fi reduse la neputinţă armata, administraţia şi partidele politice. Când Kremlinul V'a silit să depuneţi iscălitura pe actul de abdicare, nici unul din pilonii de susţinere ai statului român nu mai existau. Acest timp de trei ani, trebuia folosit cu maximum de urgenţă de către conducătorii responsabili ai ţării, ca să pregătească *bazele viitoare de luptă* îndreptând spre Apus şi salvând dela distrugere, valorile politice, militare şi spirituale ale poporului nostru... Vina principală nu o poartă cei din ţară ci persoanele care au avut norocul să se salveze în Apus şi care n'au făcut nici măcar atâta, pentru cei rămaşi acasă ca să-i prevină de elastecitatea jocului ruso-american şi să-i determine să treacă de pe unda scurtă de acţiune, pe o undă mai lungă. Mişcarea naţională de rezistenţă din România, a suferit de acelaş neajuns funciar».

Activitatea Mişcarii Legionare din ţară este prea bine cunoscută peste 40.000 de legionari întemniţaţi sau băgaţi în lagăre. Noi am militat din primele contacte politice, pentru o cât mai largă concentrare a forţelor româneşti din străinatate. N'am pornit dela excluziunea nimănui, ci dela incluziunea tuturor românilor, sincer ataşaţi cauzei naţionale. Ne-am legat, prin revizuiri de conştiinţă ca în faţa dezastrului fără precedent, în care se sbate poporul român, astăzi, să uităm tot ce a putut despărţi un român de altul, pentru a fi cât mai de folos patriei crucificate. In acelaş scop, am declarat că renunţăm de *bună voie şi neconstrânşi de nimeni*, la formele politice, în care am trăit până în 1945. Desigur, nu se poate cere generaţiei, care a crescut sub conducerea lui Corneliu Codreanu, să renunţe la o anumită spiritualitate, la o anumită linie de onoare. Când ne-am hotărît să renunţăm la formele noastre de manifestare, n'am făcut-o pentrucă ne-am simţi vinovaţi de lese-democraţie, ci pentrucă fiind cuprinsşi într'un anumit complex extern, din cauze, care astăzi se găsesc judicioase, e normal ca şi noi *să* tragem consecinţele, adaptându-ne noilor aspecte internaţionale.»

Iată potenţialul major oferit Majestăţii Sale, pentru închegarea unui front unitar, în care Mişcarea Legionară să aibă nu numai o reală răspundere dar şi reale posibilităţi de exercitare a ei, în proporţia angajamentelor luate şi a spiritului de sacrificiu consimţit.

Actul de la 23 August, precum mai ales modul în care s'a desfăşurat, va fi sancţionat de istorie. Consecinţele lui au fost incalculabile. Rusii, profitând de faptul că aliaţii erau angajaţi total, în efortul militar unitar, pentru a termina mai repede răsboiul, au accelerat bolşevizarea ţării, prin agresiuni şi crime continue, culminând cu ultimatul Wichinschy, care impune guvernul Groza, la 6 Martie, cu mult înainte de terminarea răsboiului. Ostilităţile terminate, aliaţii se găsesc în faţa unui fapt împlinit, aşa cum prevedeau acordurile dela Yalta, Teheran şi Postdam, acorduri necunoscute, de către reprezentanţii ţării în Apus. Acelaş fenomen s'a petrecut în Polonia, Bulgaria şi Cehoslovacia. Puterile occidentale s'au limitat la proteste, fără a jena cu nimic intenţiile sovieticilor, rămaşi, cu asentimentul acestora singurii delegaţi a rezolva eventualele litigii. Având mână liberă au desăvârşit în timp foarte scurt, opera de comunizare, la adăpostul tancurilor. In ţară însă rezistenţa uneşte toate opiniile politice. Regele, în ultimile luni de monarhie, refuză să semneze decretele prezentate de guvernul care guvernează fără a ţine seama de instituţia supremă. Prin această atitudine, el inchee ciclul de rezistenţă naţională integrală *«dela vlădică până la opincă»*.

In faţa acestei rezistenţe unanime, guvernul comunizat, îşi ia toată libertatea de acţiune. Incep procesele de eliminare fizică a partenerilor de ieri, deveniţi incomozi, jenanţi chiar. Protestele acestora la ambasadorii aliaţilor din Capitala ţării, rămânând fără rezultat, asistăm la o mobilizare disperată pentru a împiedeca pe sovietici, să pună total mâna pe frânele ţării. Rezistenţa înnăbuşită la oraşe, prin intervenţia echipelor de şoc, se concentrează în spaţiile rurale, în munţi. Tara întreagă devine un front. Crime fără număr instaurează o epocă de panică şi teroare. Comuniştii, cu ajutor sovietic, pun în funcţie serviciul de Securitate; după modelul N. K. V. D.-ului.

Alegerle din Noembrie, ultimul simulacru de consultare *«liberă»* a poporului, aşa cum *«prevedeau»* acordurile semnate, aruncă praf în ochii foştilor aliaţi, bucuroşi şi ei, că au rezolvat o *«problemă* delicată» iar ţara, cu mâinele legate, e asvârlită în cea mai cruntă tragedie din istoria ei.

Regele, care asista neputincios la acest proces ireversibil, este obligat să renunţe la tron, ultimul obstacol întru bolşevizarea totală luând drumul exilului.

Ajuns în străinătate, era natural ca el, care a trăit toate aceste evenimente, să le denunţe marilor puteri. Sansele de a fi auzit erau cu atât mai mari, cu cât el, în ochii lor, reprezenta încă legal ţara.

Iată toată semnificaţia istorică a acestui apel, care lega strâns rezistenţa din ţară cu cea din străinătate,

spre acelaş obiectiv. In acest context, D-1 Horia Sima, se adresează monarhului ţării, oferindu-i forţele legionare compacte, pe care să se poată sprjini cu toată încrederea, în demersurile pe lângă cancelariile marilor aliaţi.

Tensiunea între Occident şi Rusia Sovietică în ale Europei şi nu trebuiau ignorate perspectivele unui angrenaj, în sens invers. Un argument de talie, bomba ato mică pus în balanţă ar putea impune aliatului din Răsărit, respectarea întşţelegeriolor semnate. Exilul, la rândul lui, aducea aliaţilor mărturii incontestabile de călcare flagrantă a acestor tratate.

Urgenţa imperioasă de salvare a naţiunii române, predominând toate celelalte, D-1 Horia Sima, nu a ezitat de a pune în paranteză un trecut cu formele lui de manifestare şi a se adapta transformărilor survenite în lumea internaţională pentru a aduce aportul Mişcarii Legionare, atât de necesar vremii.

Să trecem acum la analiza celuilalt apel, adresat M. S. regelui, cu treizeci de ani mai târziu, lăsând cititorului libertatea de a le judeca, precum şi oportunitatea lor în condiţiile date. Reţin dintru început un fapt, care are importanţa lui. Primul apel a fost public, oricine putea să-l consulte, să-l cântărească pe câtă vreme, al doilea, se petrce în culise, un număr foarte restrâns de persoane luând cunoştiintă de conţinutul lui. Pe scenă nu apar decât figuranţii.

Iniţiatorii celui de al doilea apel, cel din 1978, sunt D-1 Nicolae Penescu, fost Secretar general al partidului Naţional-Tăarănist, din partea acestui partid şi, pe scenă din partea partidului *«Totul pentru Tară»*, D-1 Demostene Nacu. Partidele Naţional-Liberal şi Social-Democrat, iniţial solicitaţi, după certuri în culise, s'au retras, comitetul rezumându-se la cele două unităţi iniţiatoare.

Să ne oprim puţin la trecutul acestor două personagii.

D-1 N. Penescu, bine cunoscut, ca fost Secretar al partidului, condus de Iuliu Maniu şi mai cunoscut, pentru ţara întreagă pentru rolul jucat în procesul intentat conducătorului acestui partid, ca singurul martor al acuzării. Pentru legionari, D-1 Penescu rămâne fostul ministru de Interne, în guvernul Blocului Democratic. In aceasta calitate, avea sub *«ocrotire»* pe deţinuţii legionari, din precedenta administraţie penitenciară a guvernului Antonescu. Adică cei scăpaţi din batalioanele morţii dela Sărata. Aceşti deţinuţi au fost transmişi cu aceeaşi scrupulozitate succesorului lui, Teohari Georgescu, Samuel Burăh Tescovici, pentru popor. Că nu a putut face altcum, îl va judeca istoria. Faptele rămân fapte, cu toate expunerele de motive postume. Gestul lui însă din procesul şefului lui, nu l-a pus la adăpost de câţiva ani închisoare, pe care i-a ispăşit timp suficient, pentru a-şi putea face un rechizitoriu de conştiinţa şi, de ce nu, odata liber, să-şi poată mărturisi, că a plătit scump greşeli, inerente slăbiciunii umane. Ajuns în străinătate, s'o fi gândit să-şi răscumpere păcatul sau, mai de grabă să plătească celor ce l-au umilit, o polită prea cruntă. Aşa se explică iniţiativa lui, de constituire, în exil, a unei rezistenţe, cât mai reprezentativă alegându-şi personalităţi tot pe atât de reprerzentative. Si, ca o urmare logică ajungem la personagiul cel mai indicat pentru o astfel de intreprindere: D-1 Demostene Nacu.

Intâmplarea face că în lagărul din Lavrion, Grecia, l-am cunoscut bine, în condiţii grele, unde el simţea nevoia să-şi descarce sufletul, mărturisindu-mi un trecut impresionant de frământat. Nici odată nu mi-aş fi permis să dau public acest trecut, dacă modestia D-lui Nacu nu ar fi depăşit limitele de rezervă a unui om încărcat de neajunsuri şi nu ar fi căutat să apară curat ca lacrima, în primele linii ale rezitenţii naţionale din exil.

Dar să revenim la fapte. Pentru aceasta, mă întorc cu gândul la trecutul dramatic, la acea încleştare cu comunismul, care a mobilizat întreg poporul român. Si a cerut jertfe enorme. Câmpiile Rusiei au fost semănate cu atâţia şi atâţia eroi, căzuţi pentru o cauză istorică dreaptă. Colosul a copleşit, în cele din urmă ţara însăşi, cu ajutorul unei înalte trădări.

Pentru cei căzuţi în mâinele ruşilor, alegerea unei alte căi de întoarcere acasă le-a fost propusă. Duşmanul, secondat de colaborarea subversivă a voit chiar, ca acest spirit de jertfă să fie anulat, pângârindu-l, prin acea propunere de a îmbrăca propia lui uniformă şi sub steagul roşu, să întoarcă armele impotriva fraţilor, rămaşi în tranşee.

Au fost şi dintre aceea, care au aceeptat propunerea. Desigur, s'au agăţat de unica speranţă de a mai vedea ţara şi casa copilăriei. Erau tineri, nu începuseră să simtă viaţa, în tot ce are ea mai frumos şi deja erau constrânşi să renunţe la ea. Aşa au refuzat ultima dăruire pentru neamul lor, acceptând ruşinea. S'au întors cu *«Armatele victorioase, liberatoare»*, să sdrobească fără nici o remuşcare, tot ceeace poporul acesta avea mai bun. Era preţul întoarcerii acasă. Ei au format reţeaua de complici, de călăi, poate, sub comandă streină. Au secondat, în orice caz duşmanul, să înfrângă orice suflu românesc, au contribuit la înrobirea şi pieirea noastră. Ca şi pentru cei plecaţi spre chinurile Siberiei, nici pentru ei nu mai era întoarcere, doar că drumul lor, opus onoarei, a alunecat spre străfunduri, ce se pierd în mişelia istoriei.

D-1 Nacu, se găsea şi el la răspăntia acestor drumuri şi întrebări. Cu sau fără durere în inimă a ales umilitoarea acceptare. Numai conştiinţa lui poate cântări greul acestei alegeri şi punctul unde a reuşit să oprească alunecarea spre abis.

A refuzat jertfa. Nu oricine are calităţi de erou. Era un om mărunt, ca mulţi alţii şi nu cerea mai mult, decât săsi trăiască necunoscut viaţa, după cum sentimentul temei umane îi definise dimensiunea.

Odată întors în ţară este numit asistent universitar, într'o poziţie echivalentă încrederii ce i se acordase. Câţi intelectuali, savanţi români, nu au murit de foame, pentrucă li se refuzase dreptul la orice muncă pentru a-şi câştiga o bucată de pâine, să-şi potolească foamea?

Il găsim, mai apoi, ataşat prmarului Capitalei, Doncea, comunist de veche dată să se ocupe, o nevinovăţie! de înfrumuseţarea parcurilor Capitalei. Să îngrijească florile, să ordoneze umbra copacilor, aleea îndrăgostiţilor în miez de primăvară. Pe să se ocupe de frumos, să creeze peisagiu de pastel, pentru fericirea celor fără de griji, într'o băltoacă de sânge.

Si, a durat aşa o bună bucată de vreme, până ce, într'o zi, s'a gândit, că ar putea fi de mai mare folos peste hotare. Si-a pus traista de pribeag pe umăr şi a luat-o la drum, la alt drum.

Ieşit în lumea liberă şi-a adus aminte, când îmbrăcase o altă uniformă decât a ţării lui şi a purces să-şi răscumpere marele păcat. De astădată a schimbat arma, care nu-i purtase noroc. Cu condeiul s'a avântat din nou in luptă pentru nişte cauze, în mintea lui mereu răsturnate. Si de data asta, trece la cot cu cei ce nu-i mai simţeau cotul. Aşa îl găsim spre vârful piramidei, al aşa zisului *«For Legionr»*, unde, trecutul nu-l mai putea jena, camarazii de azi fiind mai înţelegători decât cei de ieri. O *«greşeala din tinereţe»*, prea repede uitată.

In presa exilului devine atracţia rezistenţii româneşti, cu care se confundă întru totul şi la care contribue, ajutat de năravul din fire. Iată însă că văzându-se împodobit cu nouă straie, cârpite cu vechi petece, îşi proectează silueta prea departe, ca să-şi mai poată zări umbra, sau, poate, ca umbra să nu-l urmărească. In contact cu Occidentul, iată-l devenit occidental, ajuns la o manevră de gândire, ce diferea total de cea iniţială după cum vom descoperi, în *«Gânduri personale»*, împărtăşite, ca din întâmplare, D-lui Penescu, cu ocazia negocierilor cu partidele politice, în vederea constituirii unui Comitet Naţional.

Iată câteva perle din aceste *«Gânduri»*. D-l Nacu, luând braţul D-lui Penescu îi şopteâte: «Voiţi să întruchipaţi drumul pe care l-ar fi urmat în exil Brătienii, Codreanu şi Moţa-Marin, Maniu şi Mihalache, Petrescu şi Pătrăşcanu? Aşa dar, am fi văzut pe Corneliu Codreanu, pe Moţa-Marin dând mâna cu Pătrăşcanu, acela, care a organizat şi condus Tribunalele de judecată al unui neam întreg, pe care l-a masacrat. Sau, poate, intenţia D-lui Nacu era de a reabilita memoria lui Pătrăşcanu şi să-l alinieze marilor figuri istorice? D-l Nacu face oare această constatare, de pe poziţia de *«legionar»* a lui Codreanu?!

Mai departe continuă el: «Unitatea tragică a celor patru partide, N. T.-N. L.-Soc. Dem. şi partidul Totul pentru Tara, unitate deschisă şi mai tragic, *chiar unui partid comunist în exil»*. D-l Nacu ar putea, foarte logic, în vitutea *«trecutului»*, să cumuleze funcţia de delegat —de ce nu— al celor două colectivităţi, cea a lui Codreanu, noua formulă cu cea a lui Doncea!

D-l Penescu îi răspunde: «Trebue să întraţi *cu orice preţ în Consiliu, în calitatea ce o doriţi, ca reprezentant al Mişcării Legionare* sau ca *personalitate»*.

D-l Nacu: «Tindeam să aleg această calitate, după ce voiu fi împlinit prima delegaţie, provizorie, din partea *Forului conducător al Mişcării Legionare»*. De pe această poziţie, replică el solemn: «Nu pot participa la consiliul Naţional Român, decât ca delegat al *Mişcării Legionare*. Scoala spirituală ea mi-a stârnit setea de a căuta adevărul întreg. Organizaţia politică ea *mi-a aprins farul, in labirintul realiteţii globale*. Comunitatea luptătoare, ea mi-a însufleţit libertatea de *a mărturisi ce descopăr*, în aceast calitate».

Scoala spirituală comunitate luptătoare, libertatea de a mărturisi ce descopăr... Iată noţiuni, comparate cu faptele de ieri, ce-mi apar azi ca un ultragiu voit, luptei sfinte, pentru care atâţia martiri şi-au dăruit viaţa.

«Nu, nu renunţ la mândria de a purta steagul Mişcarii Legionare» declamă patetic eroul nostru, coplesit de atâta modestie.

Dar, când îşi priveşte mâinele goale, ce-o fi gândit D-l Nacu?S'ar putea, oare, confunda steagul roşu, cu fâlfâitul mândrului tricolor?

Cei ce-i simt umărul aproape, să-l privească bine, în faţă pe cel ce pălmueşte şirul nesfârşit de jertfe, în momente de grea cumpănă pentru întreg neamul românesc. Isbucnirea spre culmena rezistenţii naţionale, nu ascunde oare, un alt gând, identic celui din faza ruşinii?

Si totuşi nu ar fi nici o deosebire între cele două apeluri, în afară de cei treizeci de ani care-i separă? Treizeci de ani de răsturnari, ne închipuite, atunci. Regele, tânăr încă s'a retras într'o tăcere profundă în loc să ia comanda frontului anti-bolşevic din exil, uitând coroană şi popor, abandonat tristei soarte. Treizeci de ani e mult, o jumătate de viaţă de om, pierdută în neantul ignorării, în negura indiferenţii, devenit insensibil la durerea unui popor, pe care era chemat săl-l păstorească să-l protejeze. Acest popor, ar fi în drept săl-întrebe, când şi cum s'a gândit la el, când, şi cum i-a perceput strigătul de ajutor? Dece primul apel n'a fost învrednicit de luare în seamă în timp ce al doilea, treizeci de ani mai târziu, a cunoscut solicitudinea monarhului, întors, zice s'ar, la o mai chibzuită maturitate?

Majestatea Sa, dacă ar fi fost mai bine sfătuit, atunci, azi, ar aparţine neamului întreg, istoriei, româneşti celei mai sbuciumate, alături de bunicul Ferdinand, cel *«loaial şi drept»*, întregitorul României făuritorul României Mari. Nu este mai puţin adevărat, că aliaţii i-au refuzat această onoare. Si azi, nu ar mai semăna în sufletele pribege, întrebări, nedumeriri, desorientare, până a pune în paranteză instituţia însăşi

15 februarie 1984.

Filon VERCA

DIN CRONICA ANILOR NEGRI
ANISOARA

de Ion NEGURA

NCEPEA să se crape de ziuă şi trenul gonea într-una printr'o câmpie fără sfârşit. Cineva în compartiment a spus că ne apropiem de graniţa cu Austria. Am privit pe fereastră şi în curând au apărut trei rânduri de garduri din sârmă ghimpată apoi o fâşie lată de pământ negru, proaspăt arat. M'am gândit, va să zică aşa arată trecerea dintr'o lume în cealaltă. Si peisajul s'a schimbat brusc. Ogoarele, grădinile, casele, totul era altfel şi m'am lăsat încântat de frumuseţea decorului. Aşa am intrat în lumea de dincolo de cortină şi m'am întrebat: «oare sunt cu adevărat liber?» Trenul s'a oprit într'o gară frumoasă şi curată înconjurată de o grădină cu flori şi pomi. Am citit de câteva ori firma germană pentru a mă asigura că în fine, am ajuns dincolo. Da, aşa era şi m'am crezut liber, liber cu totul. Un şuerat scurt şi puternic şi trenul s'a pus uşor în mişcare, Dintr'un pom, un stol de păsări au bătut speriate din aripi şi-au luat sborul spre cer. Acelaş fâlfâit de aripi ca atunci, da ca atunci şi s'au aprins din nou în amintirea mea ochii mari, negri şi blânzi ai Anişoarei din Ovidiu-Constanţa. Am auzit cum au detunat puştile şi i-am văzut pe cei 11 băieţi prăbusindu-se şi sângele curgând şiroaie. Dar Anişoara era in picioare, cu ochii mari şi negri, privind viaţa şi moartea.

Câţi ani au trecut de atunci? Era în toamna lui 1949 în incinta unei foste cazărmi din Constanţa transformată în puşcărie a securităţii.

Pe vremea aceia lucram la o întreprindere din port, cu gândul şi speranţa unei posibilităţi de evadare. Intr'o dimineaţă am fost chemat la organizaţia de bază şi secretarul, după ce s'a holbat la mine, mi-a spus poruncitor că am fost selecţionat pentru a merge într'o «misiune». In curând au apărut doi muncitori despre care auzisem că făcuseră parte dintr'un partid de drepata şi m'am gândit că nu-i de bine. Mă chinuiau gândurile şi mă întrebam dece m'au luat şi pe mine care nu făcusem niciodată politică de dreapta, din contră. Dar parcă atunci mai conta cine fusese de dreapta, de centru sau de stânga! Dacă nu erai comunist trup şi suflet cu origine «sănătoasă», erai duşmanul lor. Ne-au suit într'o maşină şi şoferul ne-a şoptit speriat «la închisoarea securităţii». Pe drum n'am vorbit nimic şi am privit cu nesaţ cerul şi pescăruşii care zburau în libertate.

După un timp inapreciabil am ajuns şi un securist ne-a luat în primire şi ne-a introdus în curtea interioară a cazărmii, înconjurată de ziduri groase, cenuşii şi ferestre cu gratii. Incepuse în România era gratiilor. Cu un rânjet sinistru, ne-a spus că acum vom vedea ce păţesc duşmanii poporului. A plecat şi ne-a lăsat singuri ca să ne mărească spaima.

Ceva mai târziu, a apărut plutonierul major. Panait, grefier şef al tribunalului militar Constanţa. Era posomorât, cu faţa pământie şi ducea o servietă neagră. Cum îl cunoşteam, fiind vecini de casă l-am întrebat din priviri ce se întâmplă dar el a devenit mai întunecat şi a lăsat ochii în pământ. Apoi au apărut şi judecătorii militari şi procurorul, oameni tineri îmbrăcaţi în uniforme noi, din stofă ce nu se găsea în comerţul socialist.

Gândurile mi s'au întunecat când am auzit zgomot de lanţuri şi hârşâit de cizme şi am văzut încadraţi între soldaţi de securitate cu arma pe umăr, unsprezece băieţi şi o fată, o fată cu ochi mari şi negri şi blânzi, cu trupul ca o trestie în bătaia vântului. Mi s'a tăiat respiraţia şi nu ştiu cât am stat aşa împietrit de spaimă poate până ce-am auzit lângă mine respiraţia grea a celor doi muncitori.

Copiii au fost înşiraţi în faţa unui zid, apoi preşedintele i-a ordonat lui Panait să citească sentinţa. Acesta, cu mâinile tremurânde, a scos dosarul din servietă dar geanta a căzut la pământ. A dat s'o ridice dar n'a putut, parcă devenise de plumb negru şi greu. Preşedintele s'a uitat server şi Panait s'a îndreptat desfăcând dosarul.

A căscat gura odată de două şi de trei ori, dar din gâtlejul lui nu ieşea decât un horcăit. Ofiţerul de securitate ce conducea plutonul s'a uitat crunt la Panait, apoi întrebător la preşedinte. Acesta a luat dosrul din mâinile tremurânde a lui Panait şi a citit.

Nu ştiu ce a cetit, în capul meu era infernul, am reţinut doar bandă fascistă legionară şi numele de Anişoara, toţi tineri de 17-18 ani din Ovidiu-Constanţa, români-macedoneni.

Am vrut să strig: «domnule Preşedinte, sunt nişte copii..» dar au căzut ca plumbi topiţi în capul meu cuvintele: «toţi condamnaţi la moarte prin împuşcare»!

Am privit ca halucinat. Copii au refuzat să li se lege ochii iar unul a strigat: "Trăiască România" şi au început să cânte "Deşteaptă-te Române".

Ofiţerul de securitate a urlat la soldaţi luarea poziţiei de tragere şi foc. Puştile au troznit şi de sub crăpăturile zidurilor câteva păsăr au fâltâit din aripi luându-şi zborul. Le-am urmărit o clipă cu privirea fiind încredinţat că sboară spre cer sufletele copiilor. Pe pământ zăceau unsprezece trupuri firave din care şiroia sângele.

Anişoara era însă în picioare, cu ochii ei negri, parcă mai mari, mai blânzi şi mai frumoşi.

M'am gândit că Dumnezeu a făcut o minune şi gloanţele au ocolit-o. Dar ofiţerul de securitate a ştiut că minunea se produsese în sufletele soldaţilor care n'au putut să tragă în Anişoara.

S'a repezit ca un turbat, a smuls arma din mâna unuia, a ochit şi a tras. Drept în frunte. Craniul s'a spulberat şi creierii albi cu vinişoare roşii s'au lipit de zid. Dar Anişoara încă nu căzuse şi securistul se pregătea să tragă încă odată şi atunci am auzit un răcnet groaznic. Panait s'a repezit la el şi a început să-l lovească cu pumnii urlând: «asasinule, bestie». Uluit, securistul a scăpat arma din mână iar Panait a ieşit din cazarmă urlând: «asasini, bestii».

Cu mine nu ştiu ce s'a mai întâmplat. N'are nicio imortanţă. Am ajuns spre dimineaţă la gazdă cu pantofii uzi, încărcaţi de nisip. Gazda s'a uitat speriată la mine, aşa cum arătam şi i-am spus că plec cu primul tren. Vorbeam sub o apăsare cumplită şi am întrebat-o unde-i Panait. Cred că atunci s'a dumerit ce-i cu mine. Mi-a spus că l-au ridacat de pe stradă şi l-au internat într'un spital. Am lăsat dracului serviciul, speranţele şi am plecat din Constanţa.

Au trecut anii şi a venit «destinderea». Am plecat la Constanţa să-l întâlnesc pe Panait şi să-l întreb, cine erau copii, de ce erau acuzaţi şi mai ales cine era Anişoara.

M'am dus la el acasă şi soţia lui mi-a spus că lucrează la judecătorie şi... dar n'am mai avut răbdare să ascult şi am fugit să-l întâlnesc.

Lucra singur într'un birou şi nici n'a întors privirea din hârtii când am intrat şi i-am spus bună ziua. M'am apropiat de el şi am început să-i vorbesc, să-i aduc aminte cine sunt şi l-am întrebat: «cine era Anişoara din Ovidiu?». S'a uitat la mine cu ochii mor ţi, apoi au început să-i curgă lacrimile. Am plâns şi eu. Intr'un târziu iar l-am întrebat, dar Panait pe care-l cunoscusem, murise. Pe viaţa lui dinainte căzuse o ceaţă deasă şi neagră. Acum trăia ca un robot. Robotul erei comuniste.

Am plecat din satul Ovidiu şi un bătrân mi-a spus că toţi românii macedoneni au fost strămutaţi şi duşi la «Canal».

M'am dus la tribunalul militar. Nu mai era nimeni din cei de odinioară. Am întâlnit acolo un avocat cunoscut. I-am spus ce aveam pe suflet. Auzise şi el pe atunci câte ceva şi mi-a spus că dosarele acelor timpuri au fost luate de securitate la Bucureşti.

De atunci, de câte ori aud fâlfâitul de aripi a păsărilor ce sboară spre cer, îmi vin în minte ochii mari şi negri ai Anişoarei din Ovidiu-Constanţa, trupurile firave ale băieţilor din care curgea sângele şiroaie, creeri albi cu vinişoare roşii ce se lipiseră de zidul cenuşiu şi aud cântându-se «Deşteaptă-te Române» şi puştile trosnind. Revăd şi aud mereu şi aci, unde sunt un om liber. Dar mai pot fi oare liber?

ION NEGURA

BASARABIA - Mori de rânt pe Bugeac.

UN OM SGALTAIT DE AMBITII

DOMNUL DOCTOR IANCU RATIU

de N. S. GOVORA

NTR'O notă din «Carpaţii», din Februarie 1978, spuneam că dl doctor Raţiu, este omul cel mai sgâlţâit de ambiţie din exilul românesc, şi pe baza acestei nemăsurate ambiţii, vrea cu orice preţ să devină şeful acestui exil. Bazam această afirmaţie pe faptul că cu un an mai înainte, convocase pe toţi românii la o «Intrunire a Românilor liberi» la «Royal Holloway College». Scopul acestei întruniri era acela de a fi proclamat de cei prezenţi, şef al exilului românesc. Lucrurile nu au mers după dorinţa dlui doctor Raţiu, deoarece la această întrunire, pentru care se făcuse un mare sgomot şi se cheltuiseră mulţi bani, rezultatul a fost mai mult decât modest: la zisa întrunire a «Românilor liberi», au participat doar 60 de persoane, bărbaţi cu soţiile lor. Această cifră nu i-a permis dlui doctor Raţiu, să se proclame şef al «Românilor liberi» ci doar să mai facă puţină atmosferă în jurul numelui său, şi să publice o carte de 574 de pagini, intitulată pompos «Cartea Memorandului»: Focul pe care-l făcuse doctorul Raţiu, s'a stins foarte repede, ca orice foc de paie.

Orice om normal, văzând rezultatele, şi-ar fi căutat de treabă dar nu acelaşi lucru s'a întâmplat cu numitul doctor. Ca o svârlugă a dat în dreapta şi stânga, dând mereu în gol, până a ajuns la actul de la 12-13 Noembrie 1983. Acest act a fost tot o întrunire, în formă mai puţin pretenţioasă decât «Intrunirea Românilor liberi» de la «Royal Holloway College» din Londra, dar în fond se urmărea rezultate cu mult mai mari.

Peste puţin timp a izbucnit un alt foc de paie, focul aprins de marele «român» Paul Goma. Această ocazie nu vroia s'o scape doctorul Raţiu şi deaceia l-a invitat pe «marele român» Goma la sărbătorirea zilei de 24 Ianuarie 1978, la Londra. şi l-a pus să ţină şi un «speach». Paul Goma le-a vorbit Românilor din Londra, despre sarmalele şi mititeii româneşti, lucru care a produs nedumerire printre asistenţi care se aşteptau să vadă un om fioros care băgase spaima în Ceauşescu, şi nu un om cu preocupări culinare. Doctorul Raţiu şi-a dat seamă că şi de data aceasta a greşit-o, cheltuind o mulţime de parale cu trecerea Canalului a lui Goma. Dar fiind om de afaceri, s'a gândit să-şi scoată pierderile băneşti şi l-a sfătuit pe Goma să facă o cerere preşedintelui Jimmy Carter, prin care-i cerea acordarea unui împrumut pentru cei 15 «dizidenţi» care aleseseră libertatea cu ocazia cazului Goma. Ideia fusese a doctorului Raţiu care se gândise că-şi va câştiga dintr'o singură lovitură 15 partizani, 16 cu Goma, şi încă de cei graşi, îmbogăţiţi cu banii primiţi de la Carter. Dar şi de data aceasta, socoteala a ieşit prost: Jimmy Carter n'a dat nici un ban şi cei 15 partizani s'au risipit în cele patru vânturi. Lui Goma i-a mers bine vreo câţiva ani cu banii procuraţi de *Nemţii* din Paris, până în 1982, când un alt caz, tot sgomotos, şi acesta, cazul Tănase-Haiducul, a făcut să se desumfle şi balonul Paul Goma. Doctorul Raţiu oricât de mare om de afaceri o fi, a greşit trimiţând cererea de împrumut a lui Goma, lui Jimmy Carter; această cerere trebuia să fie trimisă *Nemţilor* din New York. Cum Goma avea un *atu*, având nevastă *Nemţoaică* cererea de împrumut avea şansa să fie luată în consideraţie. Dar pe doctorul Raţiu nu-l înspăimântă eşecurile. Când suferă unul, nu se mai gândeşte şi nu mai vorbeşte de el. Aşa s'a întâmplat cu faimosul «Memorand» din anul 1977. E drept că la acel eşec nu se mai gândesc nici participanţii la întrunirea de la «Royal Holloway College», de exemplu dl Amzar sau dl Réné Theo, care nici nu vor să-şi mai aducă aminte.

* * *

Dar după cum am spus mai sus, dl Raţiu este un neastâmpărat, se sbate ca o svârlugă dă în dreapa şi în stânga, fără săipese de eşecuri. La 1 Decembrie 1980, a surprins pe Românii exilaţi cu lansarea unei «Chemări» de data aceasta luându-şi un tovarăş, de luptă. Acest tovarăs, era dl Brutus Coste. Dacă dl Raţiu este în fruntea unei asociaţii «Culturale», (Asociaţia culturală a Românilor din Anglia-Acarda), dl Brutus Coste, nu este mai prejos. Domnul Brutus Coste este în fruntea organizaţiei «Adevărul despre România», din America. Despre Acarda se ştie că este asociaţie culturală numai cu numele. Despre Acarda, dl Raţiu declară la B.B.C. în urma «consfătuirii» de la 12-13 Noembrie 1983, următoarele: «In marea lor majoritate românii din Franţa, şi din Germania, sunt foarte buni şi *vor să lucreze* (?). Din nefericire, fiind foarte numeroşi, nu se înţeleg între ei şi nu au organizaţii *solide*, unitare, aşa cum avem noi, de exemplu, în Anglia». Oricât de voalată este exprimarea dlui Raţiu, chestiunea e clară şi nu mai avem nevoie să insistăm: Acarda este o asociaţie politică şi nu culturală. şi noi suntem de acord: Românii din exil trebuie să aibă în primul rând asociaţii politice, cele culturale trecând pe planul al doilea. Numai că «culturalii» din Anglia sunt ţinuţi cam din scurt de către dl Raţiu şi acest lucru nu este prea democratic. şi Dl Raţiu se bate cu pumnul în piept pentru democraţie.

Asociaţia dlui Brutus nu prea este cunoscută în exilul românesc. Se pare că este mai bine cunoscută în cercurile *Nemţeşti*. Se ştie doar atât că preşedinte este dl Brutus Coste şi nimeni nu ştie dacă există un vicepreşedinte sau un secretar General. S'a aflat totuşi că dl Brutus a organizat vizita lui Goma în Canada şi America şi că a strân bani pentru călătoria «marelui român». Cum Românii din America sunt cam strânşi la pungă drept este să se creadă că banii au fost strânşi printre *Nemţii* din America. şi mai departe, tot logica o spune, că Asociaţia dlui Brutus, este în solda *Nemţilor*. şi acelaşi lucru se poate spune şi despre «Culturala» dlui Raţiu.

Despre dl Brutus Coste se ştie că la 23 August făcea parte din legaţia română din Lisabona. Dându-se lovitura de Stat de către *Mihai Viteazul*, în aceiaşi zi, ministrul României de la Lisabona, a fost rechemat şi în locul lui a fost numit însărcinat de afaceri teribilul domn Brutus. Acesta imediat a făcut să fie rechemat celălalt personal al legaţiei şi a luat măsuri să plece imediat în ţară ameninţând cu intervenţia la autorităţile portugheze pentru ca ordinul să fie executat. Bineînţeles că o parte din acest personal- puţin-, a ales imediat libertatea iar restul a trebuit să execute ordinul lui Brutus. Deci la 23 August, Brutus Coste a luat cu tot sufletul, partea comuniştilor care vroia să-i aibă pe toţi diplomaţii în mână. Când peste un an a fost şi el rechemat în ţară Dl Brutus a ales şi el libertatea. Mulţi dintre cei care au plecat în ţară din ordinul lui Brutus, şi au intrat mai târziu în închisorile comuniste, o datorează aceasta dlui preş edinte al societăţii «Adevărul despre România». Cariera dlui Raţiu este mai simplă: domniasa la 22 Iunie 1941, când România a intrat într'un războiu greu, şi din nefericire cu sfârşit tragic, a trecut de partea Angliei, adică de parte inamicilor Patriei sale. De acolo, pe calea undelor B.B.C.-ciste a îndemnat pe soldţii care luptau pe front, să treacă de partea Rusiei comuniste iar pe cei rămaşi acasă să dea foc holdelor. După cum se vede tandemul Raţiu- Brutus Coste, este foarte bine chemat să ia în mână frânele luptei contra comuniştilor.

«Chemarea» dlor Coste şi Ratiu, avea o linie solidă de mişcare: era anti legionară. Intr'o scrisoare trimisă unui oarecare Florin Brote la 12 Martie 1978, dl Raţiu îi spunea că trebuie să se închege un front al opoziţiei, cu *excepţia extremelor*. Planurile dlui Raţiu erau ca organizaţia domnieisale trebuia să se bazeze pe «unirea tuturor organizaţiilor cercurilor de români existente în ţările libere de pe mapamond, iar acolo unde acele cercuri nu există *ele vor trebui înfiinţate*». Aceasta era o ideie scumpă dlui Raţiu, chiar din 1977, la prima întrunire de la Londra. Pentru a o pune în aplicare, dl Ratiu a călătorit de două ori în jurul lumii, pentru a vedea pe toţi Românii de pe glob. Peste tot, constată el, ideia sa a fost primită cu entuziasm de toate organizaţiile locale. Pus la B.B.C. să citeze numele acestor organizaţii, dl Raţiu se bâlbâie şi nu poate să numească mai mult de două organizaţii: «Adevărul despre România «a dlui Brutus Coste şi» Casa şi capela» din Oakland-San Francisco, Clifornia şi... organizaţiile din Australia*şi* asa mai departe...» Numele adevărat al acestei ultime asociaţii este «Casa Româna şi Capela» şi este condusă de Ilie Smultea şi Nicolae Novac. Ii cunoaştem pe amândoi şi credem că dacă au stat de vorbă cu dl Ratiu, au făcut-o din politeţe şi nu au aderat la planurile mapamondice ale dlui Raţiu.

In luna Iunie 1970, Constantin Vişoianu, preşedintele Consiliului Naţional, şi-a anunţat demisia sa din acest post. Motivul a fost... lipsa de fonduri, adică Americanii, închiseseră robinetul. Odată lipsa de fonduri constatată Mihai Viteză n'a pus pe altul în locul lui Vişoianu şi în acelaşi timp a anunţat că şi el se retrage şi că *nu-l mai interesează chestiunile româneşti*. Deci de odată exilaţii români s'au văzut şi fără rege şi fără Comitet Naţional. Exilaţii români au strâns din umeri, căci plecarea fostului rege, nu le făcea nici bine şi nici rău. La 1 Ianuarie 1976, B.I.R.E., anunţa: «Pentru prima dată dupa 25 de ani, Majestatea Sa Regele Mihai, n'a adresat mesajul său cu ocazia noului an». şi poporul de la Dunăre, a primit această ştire cu indiferenţă. Venirea lui Nicolae Penescu în exil, îl face pe acesta să se sbată pentru alcătuirea unui nou Comitet Naţional. şi se adresează lui Viteză dar Augustul personajiu, a răspuns acelaşi lucru: Nu mă mai interesează chestiunile româneşti.

Si în vara anului 1978, Penescu anunţa formarea unui nou Comitet Naţional. Din el formau parte partidul Naţional-Tărănesc, partidul Liberal, partidul Socialist şi o dizidenţă a Mişcării Legionare. Noul Comitet a dat naştere la mai multe turburări în sânul partidelor din exil iar sgâlţâitul de ambiţii, adică dl Raţiu, după cum am spus, a mirat pe exilaţi prin lansarea «Chemării» sale către exilaţii români. Aceasta după ce întrunirea din 1977, a «tuturor românilor liberi» la «Royal Holloway College» din Anglia, se soldase cu un mare eşec. şi la sfârşitul anului 1979, deci la un an şi jumătate de la fondarea Comitetului lui Penescu, isbucneşte o adevărată bombă. Mihai Viteză a dat un comunicat în care spunea că pe el îl intereseaza iubitul lui popor de la Dunăre şi deci se consideră mai departe regele acestui popor. Bomba ar fi trecut ca o simplă petardă dacă Comitetul lui Penescu n'ar fi comis o mare greşală: Penescu şi preotul Boldeanu au anunţat că ei îl recunosc pe Mihai Viteză ca rege al României şi îi prezintă toate temenelile de rigoare. Atâta aştepta Mihai Viteză: recunoaşterea de rege de Comitetul Naţional existent, indiferent că acest Comitet nu era la rândul lui recunoscut de majoritatea Românilor din exil. Se făcea un târg: Mihai Viteză îi da —socoteau părintele Boldeanu şi Penescu—, recunoaşterea regală a Comitetului, socotit de mulţi exilaţi o fantomă iar această fantomă îi dădea lui Mihai Viteză recunoaşterea de rege al Românilor, funcţie la care Viteză renunţase prin actul de abdicare şi comedia a continuat. Viteză a primit în audienţă pe membrii partidelor politice care făceau parte din Comitet şi în plus, a primit şi pe teribilul Boldeanu. şi apoi şi-a luat meseria în serios: a cerut să fie schimbat preşedintele Comitetului —guvernului (?)— şi să fie pus în locul lui persoana care se bucura de încrederea lui regală. Si —stupoare—, persoana desemnată pentru prima data, era o femeie! şi puţin timp după aceia, Viteză ca un rege adevărat, a anunţat că-şi retrage încrederea regală pe care i-o anunţase Guvernului!!! Cu alte cuvinte, Guvernul este demis. Lovitura dată a fost de moarte şi din ea nu şi-au revenit Penescu care a şi murit după aceia, si nici părintele Boldeanu şi nici Fotin Enescu.

Dar cine a fost maistrul de ceremonii al acestei figuri? Nu a fost dl Iancu Raţiu, căci el nu se pricepe la figuri atât de măestre. Raţiu a fost numai invitat să joace un rol pe care-l visase de mulţi ani. Maestrul adevărat este noul consilier regal, dl Antoniade de la Madrid. Raţiu a fost chemat numai după ce Comitetul Naţional al lui Penescu a fost trimis la plimbare ii s'a indicat rolul ce are de jucat. şi dl doctor Raţiu —doctor în Drept—, a comis o mare greşală. După ce a ieşit de la Viteză şi Antoniade, zăpăcit a dat un comunicat în care anunţa că a fost chemat într'o *audienţă de lucru*, de Majestatea Sa Regele. *Audienţă de lucru!!!* Raţiu se grăbea, se considera deja viitorul ministru al lui Mihai Viteză. Trebuia sa aibă puţină răbdare. Fapta lui Raţiu a produs protestarea lui Fotin Enescu şi, mai grav, nemulţumirea lui Antoniade care l-a admonestat pe teribilul sgâlţâit de ambiţii. De aceia, a doua *audienţă de lucru*, nu s-a produs nici până azi. Dar se lucrează pe întuneric. Planul este următorul: Raţiu să reuşească să fie ales preşedinte într'o adunare românească indiferent care şi unde, şi după aceia Viteză îl va recunoaşte ca preşedinte al Comitetului Naţional sau al Guvernului. De ce nu? Raţiu e grăbit nevoie mare. şi de atunci Raţiu se sbate ca un peşte pe uscat. Dă comunicate, vorbeşte la radio, la B. B. C. şi la Free Europe, şi... face greşeli cu carul. Ce importanţă are, toate vânturile bat în pânzele lui.

* * *

In cursul anului 1983, au loc mai multe întruniri restrânse, din care cele mai însemnate, au loc la 12 Februarie la Bruxelles, şi după aceia la 9 Iulie şi la 15 Octombrie la Paris. La 12 Februarie s'a hotărît constituirea unui grup de lucru lărgit din următorii: Ioana Brătianu, Radu Câmpeanu, Horia Georgescu, Mihai Korne, Aurel Lapedatu, Ion Raţiu, Mihnea

Romalo, Marius Rosça, Serban Sturdza, Ion Varlaam și Dinu Zamfirescu. Acest grup lărgit, la Paris la 9 Iulie, nu s'a înteles din cauza unor «regretabile incidente» spune dl Dinu Zamfirescu. «Aceste regretabile incidente au fost cauzate de dorința unora dintre membrii grupului de a nu-i accepta pe alții dintre membrii grupului de lucru care aveau opinii diferite, și nu s'au putut lua în discuție proiectele prezentate» (Dinu Zamfirescu, în B. I. R. E, din 25 Decembrie 1983). «S'a stabilit însă ca grupul de lucru să-și continue mandatul ce i se încredințase la Bruxelles și să analizeze diversele proiecte la o reuniune a grupului care s'a stabilit ulterior, la 15 Octombrie, tot la Paris» (Dinu Zamfirescu). «Totodată s'a preconizat prezentarea unei sinteze a acelor proiecte, la o adunare romămească mai largă la 12-13 Nov. a. c., *urmând însă ca data și locul să fie ulterior confirmate definitiv de toți membrii grupului de lucru» (Dinu Zamfirescu).* Deși doctorul Rațiu era membru al grupului de lucru, cu aceleași drepturi și datorii, el înțelegea că este marele Sef al acestei afaceri și deaceia, deși grupul de lucru hotărîse ca data și locul întrunirii de la 12-13 Noembrie (!), să fie confirmate definitiv de toți membrii grupului de lucru, el, ca un adevarat șef, trimite o scrisoare personală mai multor zeci de oameni, fară a mai consulta pe membrii grupului de lucru. Prin această scrisoare, Rațiu îi anunța pe adresanți că întrunirea va avea loc la Paris la 12-13 Noembrie, pentru *a se decide eventual convocarea unui Congres*. După cum se vede, doctorul Rațiu era grăbit, și ia hotărîri personale peste capul membrilor grupului de lucru. Acest procedeu îl irită în special pe dl Dinu Zamfirescu, care îi cere explicatii șefului (?), asupra inițiativei personale pe care o luase. Explicațiile date, spune dl Zamfirescu, au fost de o manieră confuză și sibilină! Pentru a nu se produce o ruputură dl Zamfirescu acceptă explicația sau mai bine zis, o inghite. Aceasta se petrecea la întrunirea de la 15 Octombrie. Cu această ocazie se numește un subgrup de patru persoane, din cadrul grupului de lucru, compus din dnii Horia Vlădescu, Mihai Korne, Serban Sturdza și Dinu Zamfirescu. Se vede că subgrupul era format din persoane care avau păreri ce nu coincideau cu ale dlui Rațiu. Doctorul Rațiu, era grăbit de cei doi oameni care-l conduceau din umbră, adică dl Antoniade și Mihai Viteză. Aceștia doreau să se hotărască cât mai repede un Congres care să-l aleagă președinte pe dl Rațiu, iar Mihai Viteză să-i dea investitura·regală. și acest lucru trebuia să fie hotărît la adunarea de la 12-13 Noembrie 1983, dar asupra acestui punct, erau în contra membrii din grup și din subgrup. Domnul Rațiu vroia să se hotarască cât mai repede organizarea, să se numească șefi și subșefi, și în special să fie ales cât mai repede el, șef al exilului, pe când cei care erau contra, susțineau că exilul românesc nu este încă pregătit pentru aceasta, și voiau să amâne alegerea șefului pentru mai târziu. Domnul Ratiu știa toate acestea, dar voia, cu calitațile sale, să-i manevreze. Pentru aceasta și-a pregătit oamenii lui, printre alții, după cum se va vedea, grupul din Germania,cu șeful lui, dl Roșianu.

«Confruntarea» de la Paris, teribila confruntare de la Paris, a avut loc în zilele de 12 și 13 Noembrie 1983. La ea au luat parte circa 80 de persoane, spune B. I. R. E. din 16 Noembrie 1983 și 120 de persoane, afirmă Rațiu în Comunicarea dată în organul domnieisale, Free Romanian Press. Dar mai departe, în comunicarea sa, dl Rațiu ne spune că a avut loc și o votare și rezultatul acestei votări, a fost de 45 voturi pentru și 12 voturi contra, si după matematica pe care o știm și noi, 45 și cu 12, fac 57, deci la celebra adunare de la Paris,au participat 57 de oameni. și prin acest vot de 45 pentru și 12 contra, ne spune dl Rațiu,s'a hotărît să se treacă la problema organizării exilului!! Deci dacă ar trebui să-l credem pe dl Rațiu, teza domnieisale, aceia ca șefii și subșefii în special aceia a marelui șef, a ieșit învingătoare. Dar iată că mai departe,dl Rațiu ne spune că adoua zi,dl Chintescu,care era președintele adunării,s'a retras. Retragerea lui a fost urmată de retragerea a încă șapte participanți. Cu dl Chintescu, președintele adunării,ne dă cifra de 8 persoane și dacă scădem pe acești 8, din 57, mai rămân 49. Adică numărul celor care au participat la «consfătuirea» de la 12-13 Noembrie, e mai mic decât al celor care au participat în 1977, la «Intrunirea Românilor Liberi» la «Royal Holloway College».

B. I. R. E. ne spune ca la discuțiile din prima zi, au participat următoarele persoane: dr. Coroianu, M. Vlad, I. Catona, Ioana Brătianu, A. Lapedatu, G. Petrov, D. Iarca, D. Zamfirescu, S. Budișteanu, D. Lupașcu, R. Câmpeanu, I. Rusu, I. Dănilă M. Constantinescu și dna Vasilescu. Domnii: *Serban Budișteanu, dr. V. Ionescu* și *Orațiu Sârbulescu,* fac precizări în *chestiunea participării legionare* și a riscurilor pe care ea le-ar implica». Precum se vede,s'a atins o problemă scumpă dlui Rațiu și s'a luat o hotărîre conformă dorinței lui. «Pozitiv a fost faptul *că* toată lumea a luat o atitudine clară de respingere în ceiace privește participarea legionarilor, și colaboraționiștilor comuniști la orice formă de organizare a exilului românesc.», o spune un participant, dl doctor V. V. Ionescu, din Essen, Germania.

Domnul Roșianu cere din nou să se discute organizarea, aceia cu șefi și cu marele șef, pentrucă domniasa și cu câteva persoane venite din Germania, sunt obligate să plece din Paris spre casă a doua zi dimineața. Se admite ca persoanele în cauză să-si spună cuvântul pe această chestiune, în șeința de după amiază. După amiază se discută dar nu se hotăraște nimic, spune B. I. R. E.

A doua zi, după spusele lui B. I. R. E. au participat la ședință, 45 de persoane. Si..., dl Roșianu, care după cum spusese cu o zi înainte, la acea oră trebuia să se găsească în tren, se găsea în sală și încă agresiv. După retragerea dlui maior Chintescu, cel care teoretic se găsea deja în Germania dl Roșianu..., își pune candidatura la locul de președinte al Adunarii. Intervine dl Korne, spunând că locul celui plecat, adică al dlui Chintescu, nu poate să-l ocupe, conform obiceiului, decât unul din țara gazdă adică din Franța. Dar cel plecat în Germania, precum am spus mai sus, este agresiv și prin ajutoarele lui din Germania, a provocat un mare scandal, si din cauza aceasta, primul care părăsește sala, este codirectorul ziarului B.I.R.E., dl Câmpeanu, urmat —tot după B.I.R.E— de următoarele persoane: «Niculae Lupan, Mihai Korne, Ioana Brătianu, Dinu Zamfirescu, Serban Budișteanu, Marius Roșca, Ion Solacolu, Mircea Vasilache, Dan Damian, Nicu Niculescu, Serban Sturdza și alții». In sală au rămas, cu rare excepții —tot după B.I.R.E.— partizanii Congresului propus de Dl doctor Iancu Rațiu, majoritatea fiind formată din persoane din Germania. Până la urmă s'a hotărît organizarea acestui Congres la Geneva, în Mai 1984. In acest scop s'a creiat un comitet format din dnii: «Dan Cernovodeanu, Ion Varlaam și Doru Novacovici (Franăa, din totalul de 7 români prezenti în sală din Franta), Ion Rațiu, și Horia Georgescu (Anglia), *I. Suveică* (Elvetia), R. Ro șianu și Petre Belker (din circa 20 de persoane din Germania), și d-na Vasilescu din Belgia. S-a hotaît trimiterea unei telegrame M.S. Regelui Mihai» (B.I.R.E).
trimiterea unei telegrame M. S. Regelui Mihai» (B.I.R.E.).

Acesta este scenariul —după B.I.R.E—, *Consfătuirii* de la Paris. Dar tot în B.I.R.E. s'au publicat scrisorile trimise de unii participanți sau de unii actori la comedia care s'a jucat. Prima este explicația pe care o dă dl Câmpeanu, codirector la B.I.R.E. «Datorită *tumultului* provocat de tentativa desemnării dlui Radu Roșanu ca Președinte al reuniunii, n'am avut timp să arăt persoanelor prezente motivele care m'au determinat să părăsesc sala»... «In acest scop s'au produs incidente *degradante*, s'au folosit acuzatii,, *insulte si neadevăruri»*... Unele persoane veniseră din Germania *nu pentru a discuta mai multe variante posibile,* ci pentru a impune cu orice preț *varianta lor*. In felul acesta a fost lovită colaborarea ce fusese începută la Offenbach și Bruxelles și s'a deturnat din drumul ei o inițiativă care slujea unirea energiilor utile»... «Anumite persoane veniseră la Paris numai pentru a forța pe ceilalți să accepte organi*zarea unui așa numit Congres, producători de presedințiși vice-președinti»... «Transformând Consfă*tuirea românească într'o *reuniune de partizani exclusiviști,* s'a provocat o nouă fracționare a exilului»... «Așa se face că *reuniunea de partizani* din ziua de 13 Noembrie, n'a slujit propășirea ideii unitare în exil». Acestea sunt frazele dlui Câmpeanu care cravașează obrazul dlui doctor Iancu Rațiu.

Domnul Dinu Zamfirescu, într'un articol pe două pagini din B.I.R.E. din 25 Decembrie 1983 spune: «In atmosfera sufocantă din sala de adunare, *o discuție civilizată nu mai putea avea loc»*... Si «Cred deasemenea că o activitate politică trebuie să cuprindă și noțiunile de corectitudine, echitate și decență.. *Manifestările partizane organizate la Paris la 12, dar mai ales la 13 Nov*. Nu au cuprins aceste noțiuni. Atunci când a devenit clar că reaua credință domină atmosfera sălii, am considerat că a mai rămâne s'ar interpreta ca o acordare a unui gir. *Am preferat să plec pentru a respira aer curat»*.

B.I.R.E. mai publică și scrisoarea unui refugiat care trăiește în Luxenburg. Si iată ce spune dl Nicolae Dăscălescu din Luxenburg: «Am asistat, ca de altfel, în parte și Dvs., la un spectacol care părea *inspirat de nemuritorul nostru Caragiale*. Nu-mi venea să cred ochilor și urechilor intoleranța unora, insultele altora, și *în final ridicolul de care ne-am acoperit»*... «Am fost indignat să asist în ziua *de Sâmbătă 12,* cum în mijlocul unei discuții asupra subiectului cuprins în ordinea de zi, privind principiile unei actiuni românesti, câțiva s'au ridicat să ceară ca să nu se mai discute acest punct, capital zic eu, și să se treacă zor, nevoie, *la discutarea organizării unor alegeri de șefi, sefuți, și sefuleți*. Nici nu li s'a dat ocazia celor ce propuseseră proiectul, să-l explice. Mai rău ca oile, ne-am repezit să votăm să nu se *mai discute* «deocamdată». De fapt, nu s'a mai discutat deloc»... «Cred că autorii lor, din cei ce se aflau la masa «prezidiului» ar fi trebuit să fie energici și să ceară respectarea ordinei de zi și să nu se lase manevrați *ca la ședințele sindicale din țară.* S'a început apoi discutarea așa zisei organizări. De la început s'a văzut că nu este înțelegere. Au fost două tabere, una care cerea alegeri, congres și șefii, alta care, mai modestă susținea că încă nefiind prea mare armonie între oameni și păreri, ar fi prematur, discutarea unei organizări. Am auzit și văzut oameni care și-au exprimat cu calm și demnitate punctele de vedere, dar și pe alții care, în pline crize de nervi, *amenințau,* și insultau pe adversarii de idei. Printre aceștia din urmă un domn numit Lepădatu, căruia vârsta și experiența vieții *ar fi fost de sperat să-i fi dat mai multă înțelepciune»*... «O serie de oameni, de care nu mei auzisem niciodată și pe care nu i-am găsit pe nicăieri în acțiunile românești s'au propus să constitutie un grup, care împreună cu dl Ion Rațiu să pregătească congresul românilor de pretutindeni. Intre sprijinitorii ideii am ramas uluit să-l văd pe un domn Rusu din Paris, care ne spunea că rostul nostru nu este să *combatem comunismul*. Pe un alt domn, Popov sau Petrov sau așa ceva, dar care își zicea Ion de la Vidin, l-am azuit strigând prin sală că este păcat că N. Iorga nu mai este în viață căci i-ar smulge barba, l-ar călca în picioare și l-ar ciurui de gloanțe. Acest domn a fost desemnat ca împreună cu ceilalți necunoscuți de care pomeneam să organizeze unirea rom ânilor».

Domnul Iancu Rațiu a susținut în discursul ținut în fața sălii, după ce dl Câmpeanu și cu ceilalți părăsiseră sala, că acești oameni trebuiau să meargă înainte, că drumul pe care se găsesc e drumul, cel bun, este «rezultatul unei munci de trei ani de zile pentru a-i lămuri pe toți românii din lumea întreagă despre ce este vorba». Vasăzică dl Rațiu vorbea în numele celor trei ani de zile de muncă dar cei care munciseră în acești ani în grupe și subgrupe, se găseau aproape toți printre cei care părăsiseră sala. Ei se găseau printe oamenii care, mai ult sau mei puțin, sunt oameni cunoscuți în exilul românesc, care au o activitate care și ea, tot mai mult sau mai puțin, este cunoscută de acest exil românesc. Si în locul lor au rămas în sală niște oameni care, cum spune dl Nicolae Dăscălescu», sunt o serie de oameni, de care nu mai auzise niciodată și pe care nu i-a găsit pe nicăieri în acțiunile românești». Au plecat domnii Nicolae Lupan, Mihai Korne, Ioana Brătianu, Dinu Zamfirescu, Serban Budișteanu, Marius Roșca, Ion Solacolu, Mircea Vasilache, Dan Damian, Nicu Niculescu, Serban Sturdza și altții», care, cum am mai spus, sunt, mai mult sau mai puțin, cunosuți în lupta aceasta anticomunistă și în locul lor au rămas în sală oameni complet necunoscuți, un domn Rusu, care spune ca *rostul nostru nu este să combatem comunismul,* dl Popov sau Petrov care strigă prin sală că el i-ar smulge barba lui Iorga dacă ar mai trăi, sau dl Roșianu care are un nume predistinat, și dlPetre Belker (?), și dl *Suveică* de care, mulțumită dlui Vălimăreanu, vom afla ceva înainte de a termina.

* * *

Cine a asistat la «Consfătuirea» de la 12-13 Noembrie 1983 de la Paris, sau a citit gazeta «romăească» care s'a ocupat mai pe larg de această «consfătuire», B.I.R.E., are impresia că visează sau că a asistat la o piesă de Caragiale, «Scrisoarea pierdută» sau «D'ale carnavalului». Constatănd rezultatul asistența a 49 de Români, cu toată publicitatea care i s'a făcut, autorul acestei piese, dl Iancu Rațiu, dacă ar avea un minim de pudoare, ar trage cortina și s'ar retrage. Dar nu se va întâmpla acest sfârșit normal, căci e vorba de un om care e sgâlțâit de cea mai mare ambiție care s'a văzut vreo dată. Si în afară de asta, bat toate vânturile în pânzele lui. Pe lângă toate cele spuse, intervine în ajutorul lui, cea mai mare forță din lume, forța *nemțească*. Recunoașterea Comitetului național al răposatului Penescu, a fost semnalul acestei deslănțuiri de forțâ. *Nemții* de pe tot globul, au sărit ca la un semnal magic. Si au ńceput sălucreze. Prin intermediul dlui Antoniade, i-au fluturat înaintea ochilor, lui Mihai Viteză imaginea tronului pierdut și au început să danseze înaintea ochilor lui Viteză cifre fantastice. Se svonește că vizita pe care Viteză a făcut-o în America, a fost făcută la chemarea forței *nemțești*.Si de aici s'au, țesut planuri. Trebuia găsit omul care să joace rolul din piesa *nemțească*. și a fost repede găsit. Pe doctorul Rațiu, l'a găsit dl Antoniade, proaspătul consilier regal al lui Viteză. și bietul om, Mihai Viteză nu ete vinovat. A uitat singura hotarîre cuminte din viața lui, aceia de a nu se mai interesa de chestiunile poporului de la Dunăre. Dar ce să-i faci? Mihai Viteză avea cinci fete și nici una nu se mărita. și după aceia, la intervenția forței *nemțești,* s'au măritat deja două și pe cea mai mare, o păstează pentru

tronul României. *Nemtii* i-au promis că articolul din legile româneşti, care admite numai bărbaţi la tronul României, e un fleac în faţa forţei *nemţeşti*. Acest articol se va schimba în doi timpi şi trei mişcări.

Si Mihai Viteză nu numai că a trimis la plimbare Comitetul lui Penescu, dar a şi acordat o *audienţă* de lucru, aceasta lui Venturianu exilului românesc, doctorului Raţiu. precum se vede, au intrat în scena şi masoni, al căror şef e tot un *neamţ*. Si au fost atraşi de masoni şi oameni integri şi chiar femei care descind din familii cu trecut istoric. Două gazete româneşti (?), s'au pus în slujba *Nemţilor*. In discursul pe care l-a pronunţat Raţiu în faţa adunării,, îl citează cu laude *foarte bunul român Leonard Kirschen*. Prin citarea lui Leonard Kirschen, dl Raţiu, vroia să insinuieze că alături de el, e forţa *nemţască*. şi plebea a înţeles şi a aplaudat.

Si «D»ale carnavalului» s'a terminat cu ceva nebănuit. Iatace citim în organul «Free Romanian Press» al dlui Ratiu: Congresul următor «va a vea loc la Geneva în zilele de 19-20 Mai, 1984, ca urmare a propunerii de a *găzdui* pe participanţi *generos* oferităîn numele Asociaţiei Refugiaţilor Români din Elveţia de dl *Mircea Suveica*». Din B.I.R.E., rezultă că dl Suveică n'a intervenit în tot timpul Congresului, ci a tăcut chitic şi tocmai la sfârşit iese din anonimat: *generos*, invită pe toţi participanţii celebrului Congres. Reiese că omul acesta are bani, şi încă mulţi bani, sau dacă nu-i are, îi primeşte de la cineva care este interesat în afacere! Mi-am bătut capul într'o noapte întreagă să ghicesc cine este acest formidabil domn *Suveică*. Si răspunsul l'am gasit în «Vatra», gazeta prietenului meu, dl Vălimăreanu. Iată ce citim în «Vatra»: Aici e cazul să admirăm dibăcia dlui Raţiu, care, pentru organizarea «congresului» dela Geneva, foloseşte Suveica unui «Manole Român», român de viţă veche, cu mari puteri azi pe mapamond: e un «neamţ» de-ai dlui Govora...'

Deci dl *Suveică* e ceiace trebuia să ghicesc de la început: e *neamţ*.

Iată un caz în care aşi vrea ca dl Vălimăreanu să se înşele, căci dacă e adevărat, chestiunea e gravă: *Nemţii* au căpătat un curaj, care depăşeşte orice limită. şi e cazul să luăm măsuri, e cazul să ne unim, să lăsăm orice zâzanie şi să ne unim. Domnul Vălimăreanu, nu crede la fel?

ASOCIATIA ANTI-IALTA

COMUNICAT PENTRU PRESA

La Judecătoria din Düsseldorf a fost înregistrată ca persoană juridică «Liga Anti-Ialta».

Liga «Anti-Ialta» îşi propune să militeze pentru întărirea ideii unei Europe care să aibă la bază dreptul la autodeterminare al popoarelor, să ducă o campanie de lămurire a opiniei publice şi să facă cunoscut nedreptăţile făcute popoarelor din est prin înţelegerile nefaste dela Teheran, Ialta şi Potsdam.

In măsura posibilităţilor financiare «Liga Anti-Ialta» îşi propune ca la timpul potrivit să înainteze memorii, să publice broşuri şi documentaţii în legătură cu abolirea acordurilor nedrepte şi ruşinoase.

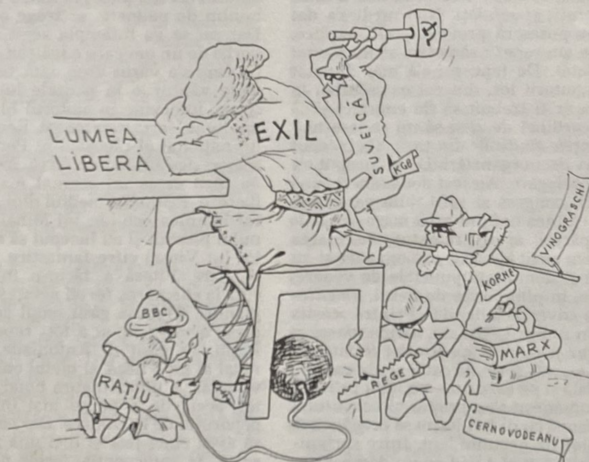
Suntem de părere că nu este suficient ca oamenii politici din vest —preşedinţii Ronald Reagan, François Mitterrand şi d-na Margareth Thachter— să declare public că prin acordurile încheiate în timpul războiului s'au făcut nedreptăţi popoarelor din estul Europei, ci trebuie să se treacă la măsuri concrete, la abolirea lor.

Salutăm cu bucarie declaraţiile făcute de vicepreşedintele american George Bush la Viena, în Septembrie 1983, prin care a accentuat că Statele Unite nu recunosc Europa de est ca un hinterland al Rusiei şi nici împărţirea Europei.

Credem că este binevenită rezoluţia introdusă în noiembrie 1983 în congresul american de către deputatul din Illinois Tom Corcoran, în care cere guvernului Statelor Unite să denunţe acordurile dela Ialta. In rezoluţie se specifică faptul că acordurile dela Ialta «au dus la căderea în robie a sute de milioane de oameni şi la asasinate în masă».

GENEVA 1984

INCA UN. 23 AUGUST 1944" DE ASTĂ DATĂ INDREPTAT CONTRA EXILULUI ROMANESC?

PARASUTAREA IN ROMANIA OCUPATA

DECEMBRIE 1944

III

de Filon VERCA

O mai fi mult? ne intrebam mereu.

La drum mereu, cu aparatul în spinare. Ne afundăm tot mai mult după cum spune busola, harta şi prevederile noastre. Pe alocuri, zărim urme de căprioare, singurele ce împart pădurea, munţii, cu noi. Nimeni nu scoate un cuvânt. Tăcerea devine lege consimţită de toţi, cât e ziua de lungă.

Seara ne prinde urcând primul gemen, ce ne rămâne de înfrânt. Ne oprim sub creasta lui pentru odihnă pentru noapte. Aceeaşi odihnă din bucăti, acelaşi calvar. Parcă şi sufletul îngheaţă în a doua jumătate de somn.

A doua zi, pe la prânz, călcăm vârful. Pe sub cetina încărcată de zăpadă zărim ochiuri de verdeaţă ca un pat desfăcut ce ne îmbie la odihnă.

Descărcăm poverile şi ne lungim osteniţi pe covorul verde. Pentru prima dată corpul se lipeşte pământului, care ne transmite, din adâncimea lui, aburii de viaţă.

E rece şi umedă iarba, dar transpiraţia corpurilor o face moale, primitoare. Mai facem o cafea tot din zăpadă topită mai gustăm din alimentele ce devin, spre sfârşite, tot mai savuroase, înainte de a purcede la vale.

Mai jos, ne oprim la o haltă scurtă apoi ne luăm fiecare sarcina şi ne pierdem pe panta plaiului, care coboară de-acum. Zăpada tot mai mare, lasă urme clare, ce ar putea uşor conduce potera după noi. Doar fuga ne mai scapă. Cât ne-or ţine puterile.

Batem aşa cât e ziua de mare, coborîs, urcuş şi iară si de la capăt,. până ce al treila vârf rămâne pentru totdeauna, o grea amintire. Nu ne opreşte nici întunericul. Ne duc paşii flămânzi. E singura noastră scăpare. După miezul nopţii, cădem pe rând epuizaţi. Nici hainele nu mai ţin. Au devenit atât de grele că ne împovărează mişcările.

Ion, mai robust, se aşează puţin, se scoală din nou, se scutură din toate puterile, îşi îndreaptă oasele înainte de a adormi. Tot vocea lui răsună în zori, înaintea celorlalţi. Ne pregătise deja, o ceaşcă cu cafea, şi ne îndemna, până-i caldă să deschidem ochii.

O bem, ne face bine şi, din nou, somnul îşi reia firul. Când ne-am trezit de-abinele, soarele urcase de câteva prăjini pe boltă.

Aşa s-au scurs nouă zile de când am căzut, fugind mereu, cu teama după noi şi sufletul la buze.

Mâncarea s'a sfârşit de ieri şi nici o nădejde să procurăm alta. Mergem acum printre sate noaptea, iar ziua ne ascundem în tufişuri dese.

După hartă n'am fi departe de Lugoj, o zi bună de mers. Imbrăcaţi militar, cu bagaje şi arme, cum o să ne apropiem patru inşi de oraş? Plecaţi de vreo patru ani, unii dintre noi, nu ştim nimic din lumea «nouă» în care am căzut. Hotărăm deci, în comitet restrâns să plece unul dintre noi înainte, fără bagaje, doar cu pistolul.

Consemnul: să aducă cu orice preţ alimente, înainte de a ne epuiza complet de foame.

Unul singur, necunoscând regiunea, risca să nu ne mai găsească dar nu avem altă soluţie.

Aşteptăm noaptea şi ne apropiem de nişte holde de porumb, unde găsim grămezi de snopi de coceni, ce ne servesc de adăpost. Aici punem la cale planul nostru.

Carapantea, lugojan, care nu era departe de casa lui, va pleca singur, iar noi îl vom aştepta aici.

Din vârful colinei unde eram, vedeam la distanţă mare, ca stelele pe cer, lumini multe. Oraşul nu era departe. De bine de rău până aici, avem direcţia bună. Camaradul nostru, Carapantea, care ne lasă impresia de a fi în stare să ajungă şi mai ales, să revină... se hotărăşte să plece.

Nu l-am cunoscut decât în ajun de plecare, dar zilele pline de emoţii decând am fost paraşutaţi, ne-au apropiat de el. Se zice că sunt firi slabe, care încadrate de elemente tari, devin de aceasi calitate. Noi, în orice caz, nu avem dreptul să ne îndoim de buna lui credinţă.

Toată nădejdea noastră era în el, acum. Eu cunoşteam Lugojul, dar nu aveam pe nimeni cunoscut.

După ce îşi însemnă bine în minte locul de întâlnire când se va întoarce, cam două zile maximum, ne îmbrătişăm ca nişte fraţi şi -au împărtit momente de nueitat. Pleacă urmărit de ruga noastră profundă. De-ar da Dumnezue s'ajungă cu bine. Foamea nu ne mait ţine pe picioare.

Am rămas deci fără călăuză care să facă legătura cu cei ce au ajuns înaintea noastră.

Desfacem grămada de snopi, facem un stup ca o colibă şi ne aşternem culcuşul peste noapte. Prima noapte la adăpost, prima noapte pe moale, doar ca-i lipsea, o ceaşcă de căldură.

De-odată se aud, nu departe de noi, împuşcături repetate. Sărim ca arşi afară cu ochii în direcţia oraşului, în direcţia, fratelui plecat.

N'au trecut două ore de când a plecat. Pocnetele reîncep, de astă dată luminoase, înalte, de toate culorile. Predomină roşul în figuri geometrice, la intervale egale. Uitasem că răsboiul e în plin toiu, că Rusia şi-a împrăştiat armatele pe tot spaţiul românesc, în urmărirea «duşmanului».

Să fie trupe de instrucţie, sau manevre pe aproape? Sau nenorocirea cea mare? Omul nostru a fost reperat şi acum, prin semnale luminoase ne caută urma.

Semnalele se întindeau pe o mare suprafaţă de cer şi se deplasau în ordine ce pare a fi stabilită.

Refacem stupul, ştergem urmele, şi cu povara în spate, o luăm iar la fugă.

Incotro? De unde am venit?

Nimeni nu mai judecă. Trebuie să ieşim din această cursă până ce noaptea ne-o mai îngădui.

Străbatem ogorul şi intrăm în tufişul ce se găsea la margine, format din mărăcini şi trandafiri sălbatici.

Obrazul, ca şi hainele, zdrenţe. Foamea ne stoarce ultimele forţe. Nu mai puteam fugi. Nu mai putem face câtiva paşi! Eram la ultima fărâmă de efort.

Ascundem aparatul şi bagajele şi ne oprim la câteva sute de metri de ele. De aici doar duşmanul ne va mai urni. Eram hotărâţi să ne vindem scump pielea. Din când în când câte o rachetă mai turbură întunericul tot mai departe de noi. Am adormit cu ochii la cer, pe pământul gol şi stomacul tot pe atât de gol. De nouă zile, doar gustări, să nu pierdem obiceiul de a ne hrăni. Dimineţa cercetăm locul. Seara vom reveni la coliba de coceni, cum ne-a fost vorba. Eram într'o văişoara, destul de luminoasă cu ogoare şi livezi pe aproape. Era izlaz de comună.

Căutăm un tufiş mai des, unde să ne stabilim cartierul general.

Un soare cald împrăstie raze de primăvară. Ne întindem mantăile şi adormim din nou, la distanţă unul de altul, pentru a evita de a fi surprinşi grămadă.

—Ce faci aici, camarade? aud deodată o voce pe lângă mine. Tresar speriat, cu mâna pe pistolul mitralieră să scap ce s'o mai putea.

—Păi..., vezi matale... suntem o grupă de recunoaş tere, de la regimentul 37! Aud vocea lui Ion, autoritară puţin legănată.

—Aha, dar unde-i regimentul vostru?

—Dar ce te priveşte pe tine? Cine eşti tu?

Il văd acum mai bine şi eu, avea o pălărie verde, cu pană de stejar şi o puşcă cu două ţevi pe umăr.

—Eu îs pădurar la sat şi...

—Apoi, vezi-ţi de pădure, măi! ia stai! Tu ai făcut armata?

—Pădurar fără armată făcută ai mai văzut matale?

—Frumos, îmi place! Aşa că tu şti ce-i aia mili tarie? Sti că nu-i glumă? N-ai văzut nimic, ai în ţeles?

—Dacă-i treaba aşa, am înţeles... încurcă el vorba, puţin convins.

Ion îl strânge de-aproape, să-i dea lovitura de graţie.

—Cum te cheamă? Din ce sat eşti?

—Păi de ce?

—Aş vrea să ştiu şi eu că de!... poate îţi merge gura... şti că se caută soldaţi pentru front, către vest, în Cecoslovacia, poate vei avea norocul să mergi cu mine, încă nu s'o gătat bătaia!

—Măi frate! Păi aşa mă crezi pă mine de slab de vârtice? Nu-s muere, să-mi umble gura fără măsură. Eu cunosc viaţa dă militar... eu... îngâna el vorbele şi-şi schimbă culoarea feţei cu galben...

—Bine, măi frate! Vezi-ţi de drum şi... să n'ai nici o grijă dar... să nu dea dracul...

Ii văd bine cum îşi strâng mâna, bucuroşi amandoi, c'or scăpat unul de altul!

Incurcat, trece pe lângă noi, trântiţi cu armele la îndemână. şi-şi pierde urmele.

In ce cursă a întrat? Dar noi!...

—Sfântu' lui de pungaş. Asta-i pădurar de mărăcini!

—Mi-a plăcut cum l-ai scuturat! îl felicit eu, dar acum s'o mai luăm din loc, că prietenul tău ar fi în stare să ne facă o mare bucurie!

—N'o spune nici lui tat'so ce-o păţit! Imi cunosc eu omul, caută să mă linişească.

Am plecat totuşi în grabă. Am lăsat căldura în mărăcini şi bagajele prin jur. Alte ore de mers, pân's'o dus toată odihna strânsă în orele de soare.

Omul nostru n'a spus nimic, la nimeni, frica frontului i-a astupat gura.

Se apropie din nou seara. Fratele nostru a avut tot timpul să se intoarcă în noaptea asta, de i-o ajutat Dumnezeu să scape cu viaţă. Căutăm locul părăsit, că trebuie să ne găsească la stupul de coceni, aşa ne-a fost vorba.

... Dar dacă l-au prins şi vine însoţit? Gânduri negre ne cutreeră mintea. Prea multe au trecut peste noi, de când a plecat el. «O nouă supriză», cea mai dură ni se pregăteşte, poate!

—Eu aş zice să ţinem cocenii sub ochi, dela mare distanţă gata la orice, îmi dau eu cu părerea, hotărît. Desigur, toţi sunt de acord, toţi, adică Ion şi Nicu, câţi am mai rămas. Nici unul nu aveam gustul să întrăm în capcană chiar dacă ne ispitea culcusul cald.

Strângem bine mântăile în centură şi ne trântim pe nişte tufe de mărăcini, asternut tare, dar uscat.

Somnul nu se prinde, la orice mişcare, ne apare umbra celui aşteptat.

Câte un iepure speriat de alte lighioane sare brusc, stricând liniştea nopţii, a celor ce stau la pândă. Toţi trăim aceeaşi teamă pentru scânteia de viaţă ce mai întarzie, în corpurile noastre obosite.

Orice mişcare ne infioară si ne încearcă nervii. Sedem pe spini la propriu şi la figurat, vegheam întunericul toţi trei deodată aşteptând împreună un semn, o dezlegre. Nimic însă nu se schimba. Cât de lungă a fost aşteptarea? Zorile ne prind însfârşit!

Poate o veni cu ziua, ş'apoi mai avem noaptea următoare. Dar dacă ar veni?

Gândurile negre, nădejdea, defilează cu aceeaşi repeziciune. Nu ne lasă măcar timpul să ne agăţam de unele sau de altele.

Foamea ne ia puterile! Ca să ne mai crutăm, hotărîm să limităm la maximum mişcările. Am adormit deci pe aproape cu soarele cald, binevoitor, drept acoperiş.

Visez o pâine albă mare, cum se face pe la noi, cu aburii calzi, ispititori. O prind între degete, o frâng si o apropii de gura uscată. Un sgomot îmi spulberă tot praznicul, iar foamea, grea, dureroasă îmi umple sufletul de desnădejde. Teama mă cuprinde! Imi văd întoarcerea acasă stinsă pentru totdeauna... Si totuşi... Atât de aproape.

Ziua toată se scurge, dar nimeni nu schimbă nimic din ceea ce nenorocul ne-a rezervat. O nouă noapte de veghe, noapte de chin, şi alţi zori ne estompează parcă ultima sperenţă.

Nu mai putem aştepta. Printre mărăcini căutăm coroabe, fructele, de spini sau rugi sălbateci, dar nimic. Poate rădăcinile să ne mai servească de hrană. Gerul iernii, sau păsările, mai flămânde ca noi, au descoperit înaintea noastră boabele stringente de măracini, că nici de astea nu mai găsim.

Istoria fiului risipitor ni se potrivea aidoma, cu singura deosebire, că noi ne-am părăsit casa, familia, pentru prea marea dragoste de neam şi ţară. Dacă asta ar putea fi un mare păcat!

Ne oprim din căutare. De-acum nu mai putem conta decât pe puterile ce mai rătăcesc prin corp, pe norocul nostru de a ieşi din această situaţie.

Si cât eram de aproape de ţintă!

Nu! Nu aşa va trebui să sfârşească un început plin de elan, plin de nădejde.

Eu, cel ce cunoşteam mai bine regiunea, ei fiind streini pe aici, îmi dau seama cu groază că sunt complet dezorientat. Se uită amândoi la mine întrebători.. Privirea mea vagă le răspunde în gol.

—Să mergem înainte, pe urmele celui plecat. După busolă după hartă cum, am ajuns până aici, vom face şi ultima bucată de drum, ne îndeamnă Ion.

—Uşor de zis, dar de unde începem? întreabă Nicu. Unde ne aflăm? In primul rând!

—De nu putem să ne folosim de hartă apoi lasă-mă pe mine să ies la drum, să întreb pe cineva, nu putem sta aşa, insistă Ion.

Era riscant, dar era singura soluţie, în cazul nostru. Cu ce energie ne-a mai rămas, o târîm la drum. Eu cu Nicu, cam ascunşi, iar Ion pândind un om să-i tină calea, Aşa trec alte ceasuri din cele rămase, dar nimeni nu se arată la orizont. Lăsăm toată prudenţa la o parte şi ieşim toţi pe luncă; peste ogoare, cu armele la umăr, ca'n patrulare. Ion e primul ce-şi manifestă descurajarea. Bolnav de câteva zile, abia îşi trage bocancii grei prin zăpadă.

—«Mama ei de puşcă de-oi mai duce-o şi pe ea!» strigă el la capăt de forţe şi o svârle cât colo. «Eu nu mai merg, de vreţi, luaţi-o voi înainte, eu rămân aici, nu mai pot!»

Citeam pe fata lui palidă dispererea, revolta neputincioasă contra Soartei ce ne sdrobeşte.

—Aşa-i de grea puşca, sau tu nu mai poţi?

Ridic arma, o aşez alături de a mea pe umăr. Pentru noi era tot atât de folositoare ca şi hrana.

Se uită la mine, dar nu-mi răpunde. El, care avea replica vioaie, îl durea parcă ceva acum, dar nu găsea glas să se descarce.

—Dă-mi-o încoace! Oiu duce-o eu cumva, dar să mai răsuflu oleacă

I-o intind, convins că numai aşa vom pleca.

Strânge dinţii, să-şi sfărâme deodată toată slăbiciunea ce-l cuprinse, o prinde de ţeavă şi se propteşte în ea, ca ciobanul pe ciomag, lângă oi.

—Luati-o înainte! ne îndemnă el, pronind încet în urmă trăgând puşca după el.

Traversăm un lan de porumbişte. Muşuroaiele rămase ne îngreuiază mersul. Deodată pământul îmi alunecă de sub picioare şi mă întind cât sunt de lung. O durere vie îmi strânge spatele.

—Nu te grăbi! strigă Ion, îi mai ardea de glumă.

Mă scol cu greu, dar mă scol, încercând să zâmbesc colorat. Arunc involuntar privirea spre muşuroiul ce mi-a cauzat căderea. şi... ce să văd?

Un glob galben, luciu, îşi arăta faţa ca de soare. Era un dovleac porcesc, rămas după strângerea recoltei, de cu toamna.

—Suntem salvaţi! le strig plin de bucurie.

—Ai innebunit, sau nu-ţi lipseşte mult! deschide Nicu gura.

Nici una, nici alta! Vino să vezi!

Lasă povara ce târa după el şi dintr'o săritură e lângă mine. Se uită o clipă şi dintr'o altă mişcare îşi înfinge mâinile în zăpadă să-l scată. Nu era uşor, era îngheţat. C-o lovitură de bocanc îl desfac în două. Carnea roşcată-gălbuie de dovleac, ne lasă o impresie de savoare rar trăită. Acum o să ne săturăm, un dovleac pentru trei! Prânzul nu durează mult. Fiecare cu o bucată în mană muşcăm cu nesaţ. Dezamăgirea ne trezeşte repede la realitate.

Nu se putea mânca, era putred. Ni se oprea în gât. Rămân seminţele, bune, chiar delicioase, dar prea puţine pentru trei guri de lup. Totuşi atmosfera grea de adineauri, apăsătoare, s'a schimbat.

—Dovleacul, tău, dacă era bun, ne omeneam cumsecade, reîncepe Ion mângâindu-şi mustaţa lui lungă plecată «pe oală».

—Dacă?!...

Motivul era prea bun, să nu profit, să mai întindem câteva ceasuri de drum.

Acum zăpada lasă loc poenelor de iarbă. O turmă de oi păstea, sau mai de grabă părea că paşte, supravgheată de o femeie cu furca la brău.

—Staţi aici ascunşi! Să nu vă vadă ne opreşte Ion. Eu mă duc să văd ce pot afla de la păstoriţă.

Ne pitim după un tufiş şi-l urmăm din ochi, cum se apropie de oi.

Femeea, văzând un militar că se indreaptă spre ea, zoreşte oile şi o ia din loc. Ion după ea, grăbeşte pasul. Acum femeea lasă oile şi o ia la fugă.

Va ieşi prost îmi zic. Toate calculele noastre au rămas fără nici un rost.

Ion a renunţat la urmărire şi se îndreaptă jumătate la dreapta. O văzut poate pe cineva. In adevăr, în clipa următoare, vedem un bărbat grăbit şi el în direcţia femeii.

—Ia stai măi frate! îl auzim pe Ion. Se apropie de el şi puţin după aceia îi vedem de vorbă. Nu stau mult şi Ion o ia în directia pădurii ce se găsea la vreo 500 de metri. Am înţeles că nu o ia să vină direct spre noi şi ne îndreptăm în aceeaşi, direcţie, protejaţi de un sanţ adânc. Peste puţin, misterul se limpezeşte.

—Nu suntem departe de satul Tapia, doar treci dealul şi intr'o oră de mers, eşti acolo, ne spune el. Femeea credea că-s rus. ştiţi că or băgat groaza în lume, mai ales în femei. Le batjocoresc şi apoi le omoară.

—Ce aliaţi! Au desrobit prada, s'o devoreze mai în linişte. grăesc ca pentru mine. In orice caz, un lucru e sigur: lumea e îngrozită de eliberatori. Vom mai găsi camarazi dispuşi, să-şi manifeste solidaritatea cu noi, pentru o nouă şi adevărată eliberare, dar şi cea mai grea?

Satul îmi este cunoscut, chiar foarte bine. Intr'un an, odinioară m'a adus tinereţea la hora satului. Indrăgisem o fată, fata popii din sat. Poate s'o mai găsesc, sau părinţii ei să mă mai recunoască de cumva ea s'a măritat. Le impărtăşesc planul meu şi le expun planul de urmat, de îndată ce ziua se amestecă cu seara.

—Aşa o lovitură de zile mari, nu întâlneşti două la fel! declamă Nicu ca răsărit din mormânt. Ne apropiem mai mult de sat şi ne stabilim postul de comandă la marginea pădurii.

Ei vor rămâne aici, să mă aştepte, iar eu voiu pleca să deschid prima poartă pe pământul ţării după atât amar de pribegie.

Militar nu mă pot duce, bat prea mult la ochi. Rămân cu pantalonii kaki,peste care trag ciorapii de lână până la genunchi, iar în loc de veston, o haină civilă ce am păstrat în bagaje, pentru orice eventualitate. In cap o căciulă lae, ce-mi intră până la umeri.

In câteva clipe, eram demilitarizat!

Ingropăm aparatul şi bagajele ce le mai aveam suspecte, într'un colţ de pădure bine reperat şi astfel uşuraţi, aşteptăm înserarea, ce nu mai e departe.

Afund în buzunare câteva grenade, încarc browning-ul cu 14 focuri şi alte două încărcătoare în rezervă şi mă pregătesc să plec.

—Voi nu mişcaţi de aici, orice'o fi şi să-mi răspundeţi la semnalul meu, că noaptea îmi va fi greu să găsesc locul!

—N'ai nici o grijă dar bagă de seamă să nu te laşi prins. Dar şti ce? continuă Ion, dacă aş merge şi eu? In doi e mai sigur!

—Nu, asta ar strica totul! Nu putem întra amândoi în sat, apoi în casa omului, fără a trezi bănuiala.

Cum crezi! dar... Dumnezeu să-ţi ajute şi... să te întorci cu bine! Mă îmbrăţişează ca pentru despărţire, lungă cine ştie... poate pentru totdeauna.

Nu uita că noi avem o datorie de împlinit, mă încurajează Nicu, şi că... trebuie să te întorci teafăr... Tu şti că noi te aşteptăm... Mă strânge la piept, lipind obrazul lui rece de al meu să-mi dea curaj.

O şuviţă caldă îmi atinge faţa... şi el se despărţea, cu sufletul strâns... şi nu era decât începutul...

Când s'au format echipele, fiecare ne-am ales unul pe altul, fără să ştim niciunul dinainte. Era o afinitate şi... momentul ăsta era greu. Logojanul nostru nu s'a mai întors, dar îi aveam adresa, pe drumul Tapiei, la suburbia oraşului. Le las adresa, de nu mă voiu mai întoarce.

—S'o aveţi la voi, pentru mai târziu, acum nu vă mai gândiţi la ea, eu am să mă întorc în noaptea asta, să nu adormiţi!

—Noroc bun!

—In ceas bun! răsună glasul lui Ion, pierdut în întuneric, odată cu paşii mei grăbiţi.

* * *

M'o mai cunoaşte oare? O vrea să-mi deschidă? Cel puţin de mi-ar da o leacă de pâine, să mai prindem puteri. O mulţime de gânduri mă frământău coborînd spre sat.

Nu ştiu cât am mers aşa, când primele case luminate slab la ferestre mici, îmi ies în cale. Peşte puţin, potrivesc paşii la capul uliţii şi... iată-mă în sat, în rând cu atâta lume paşnică. Merg ca un ţăran întârziat pe holdă ce se întoarce acasă unde-l aşteaptă familia, cu cina caldă şapoi, odihna, în patul lui, răsplata unei zile muncă.

Deodată cugetul îşi opreşte firul. Nu prea departe, voci şi tropot de bocanci, anunţă primejdia: jandarmii!

Nu mă mai pot întoarce. De aş face-o ar fi prea târziu. ş'apoi nuaveam'mult de ales, odată va trebui să-i înfrunt.

Potrivesc dreapta pe trăgaci şi hotărât, păşesc înainte.

Ii văd acum mai clar, erau patru, cu puştile pe umeri, în patrulă. Nu se observa îmbrăcămintea, deci întunericul va ascunde bine şi constumul meu.

La câţiva paşi de ei, îmi strâng toată inima în dinţi şi...

—Trăiţi! Don şef! strig cât mă ţine pieptul, ca o uşurare, în timp ce, cu mâna stângă ridic căciula larg, ca pentru închinăciune!

Nimeni nu a răspuns la bineţele mele, la prezenţa mea.

Niciodată n'am simţit mai binefăcătoare indiferenţa, chiar dispreţul, cu care-am fost oblăduit.

Si-au văzut de drum.

Inima-mi bate puternic în piept! Nu-mi venea să cred că nu mi s'a întâmplat nimic. Atât de aproape de foc!

M'au considerat un ţăran întârziat, ce le datorează respect şi plecăciune, atotputernicului satelor,: jandarmul.

S'a petecut totuşi ceva cu ei!, Inainte erau mult mai zeloşi. Orice făptură ce dădea ochii cu ei, pe înserate, era oprită. Si ei ardeau acum pe acelaşi rug cu lumea toată ce tremura de teamă.

Mai departe, opresc o femee mai în vârstă s'o întreb de casa popii. Femeia îmi indică drumul şi în câteva minute, mă opresc în faţa porţii.

O casă mică veche, o credeai părăsită la prima vedere. Si totuşi. O fi locuită. O lumină slabă se strecoară pe fereastră.

Un câine mare, de oi, sare pe poartă şi latră furios a duşman, a strein cel puţin.

Mai zăbovesc o leacă fără să strig. Câinele m'a anunţat deja.

Curând o femeie înaltă slabă îmbătrânită de ani, îmi iese în prag.
—Cine-i acolo?

—Om bun! Ii răspund eu, aş vrea să vorbesc cu părintele!

Vocea mea a convins-o că nu-i nici un pericol, căci o văd îndreptându-se spre poartă certând câinele să se calmeze.

Un zăvor se trage, uşa scârţâie în ţâţâni, chipul blând, cu părul alb, mă invită să întru.

—Bună seara, maică Ii grăesc eu, scoţând căciula şi alunecând încet pe lângă ea, spre uşa tinzii, să fiu mai sigur că nu-şi va schimba părerea; odată în casă nu m'or scoate afară până nu mi-or asculta povestea.

Ajuns in tindă recunosc bine totul, cu toţi anii petrecuţi.

Am fost la masa lor după ruga satului, cu fata preotului. Cunostiinţe vechi, rude de departe, prin alianţă.

Bat în uşă de câteva ori. O voce domoală mă invită să intru. In clipa următoare sunt în faţa bătrânului.

—Bună seara, unchiule! Ii urez, eu, cu figura veselă sperând să-i răscolesc aducerea aminte.

—Bună seara! Imi răspunde sec, ca unui, strein. Apoi tace, aşteptând să-i grăesc rostul venirii mele.

—Nu mă mai cunoasteţi? reiau eu dezamăgit. Speranţa îmi rămâne totuşi întreagă.

—Nu! dar cine eşti matale?

—Apoi... eu sunt.. Filon... nu vă mai aducţi aminte de mine?

—Tu eşti? Batăte norocul! şi-mi sare de gât, vădit, emoţionat.

—Te credeam mort, de atâţia ani de când nu se mai ştie nimic de tine! Pe unde-ai mai rătăcit şi cum de ai găsit tocmai acum momentul să te intorci, când atâta lume fuge? Acum e mult mai greu decât când ai plecat tu!

Stia că eram legionar şi mai ştia că am plecat din cauza prigonirii.

—Bietul băiat! suspină bătrânul ca pentru sine. Dacă ar şti el ce-l aşteaptă gândea el cu vocea sufocată.

Inainte de a-i răspunde, bătrâna mă priveşte cu aceeiaşi emoţie, cu aceeiaşi compătimire.

Erau doi bătrâni singuri, sguduiţi în liniştea lor de un fapt puţin obişnuit.

Bătranul preot nu-mi dă răgaz şi reia întrebările mai încet, în şoaptă conspirativ aproape.

—De unde vii acum? N-ai fost cumva prin Germania, după cum se spune?

—Chiar acolo, acum mă întorc!

—De ce n'ai stat pe acolo, că ăştia te omoară dacă te prind? Omoară ei şi lume de cealaltă dar pe voi care...

—Stiu şi nu mă aştept la îndurarea lor!

Cu bătrânul trebuie să chimb tactica, e prea emotiv şi uşor alunecă spre frică.

Eu am nevoie de o bucată de pâine şi câteva informaţii, să pot ajunge până la destinaţie.

Atât, apoi să nu mai ştie de mine. Poate şi el va fi mai bucuros să uite totul. Prea-i periculos ce face!

—M'o ajuns dorul! continui eu, de trei ani nu miam mai văzut pe ai mei. Mă cred poate mort. Aş vrea să mai trec odată pe acasă şi apoi să plec iar dacă n'oiu putea să mai stau pe aici. Vin pe jos, de trei luni de zile. Am trecut prin linia frontului Acum, mulţumesc lui Dumnezeu, c'am ajuns aproape de casă apoi ce-o vrea Cel de Sus!

—Vrei să te duci pe-acasă? Să nu faci asta! mă imploră el îngrijorat. Te prind şi n'o fi bine de tine

Pe mine foamea mă sfâşie. Povestea cât o caut de scurtă se prelungeşte cu alte întrebări. Trebuie să atac direct ce mă doare, c'om vorbi după aia, de tot ce-o fi de spus.

—De câteva zile n'am mâncat nimic, n'am îndrăsnit să cer la nimeni, de teamă să nu mă denunţe. Vin tot, prin păduri şi mă feresc de lume. —De ce n'ai spus imediat? sare preoteasa ca friptă şi iese pe uşe. Femeea tot femee. Virtutea ei e sensibilitatea, mila şi inima deschisă.

Abia am terminat vorba cu mine insumi, că bătrâna se intoarce cu braţele încărcate de bunătăţi. O sticlă de vin roşu; o pâine mare, albă cum se face pe la noi, o farfurie de cârnaţi fripţi şi carne de porc. Imi creşteau ochil. Atâta abundenţă într'o singură casă pentru un singur om!

De trei ani de zile n'am mâncat să mă satur, tot de atâta vreme n'am văzut pâine albă cozonac de Crăciun! De mult i-am pierdut şi gustul. Nu mai aştept

invitaţia! Trag scaunul aproape şi primul aliment cemi cade în mâini, e pâinea ce se frânge ca anafura, de cuminecătură.

Imi umplu gura, amestec, sau mai de grabă înghit. O umplu aşa de multe ori, să o simt cum atinge cerul gurii, să-i simt gustul uitat, să-mi satur tot corpul lihnit.

Ia şi carne! Cârnaţi! mă indeamnă bătrâna, în timp ce popa toarnă în pahar vin ce se prelinge, gros, ulei, lăsând dâră pe pereţii sticlei.

—E atât de bună pâina, chiar goală. E ca un cozonac! le răspund grăbit, rupând din nou dintr'o felie mare, proaspătă pe care bătrâna mi-o întinde binevoitoare.

—Bine ai venit! Imi întinde moşul paharul cu vin. Parcă eram singur, singur cu mine, Vorba lor mă surprinde. Abia îmi dau seama cum mă observă. Imi revin greu la forma de respect şi de jenă abia după ce foamea mi s'a mai astâmpărat. Ruşinat, prind paharul şi răspund cum se cuvine: —Bine v'am găsit!

Mustul dulce-acrişor ce astâmpără setea şi încântă inima, dispare într'o clipă. Un altul îi urmează ba chiar încă unul. Abia acum cârnaţii apar sub ochi ca un dar râvnit ani întregi.

Prind tot cu mâna. Furculiţa, cuţitul, farfuria albă aşezată în faţa mea, rămân neatinse, parcă pregătite pentru un alt oaspete.

Unul, doi, trei, nu stiu câti... Curând foamea înfrântă mă opresc. Doar ochii privesc belşugul, ce-mi surâde încă ispititor.

—Mai ia, mă incurajează bătrana, plină de blândeţe.

—Mulţumesc, mulţumesc! bâigui privind în jur.

Amandoi şi-au oprit ochii asupra mea, într'o poziţie curioasă plină de bunătate, de milă poate. Mi-au respectat masa, nu mi-au vorbit decât atunci când m'am oprit din ospătare, pentru a-mi da din nou curaj. Aveau parcă teamă să nu-mi strice pofta.

Nimeni n'a mişcat, sau eu poate n'am auzit nimic. Trei în jurul mesei, dar numai eu mâncam. Ei se hrăneau din pofta mea. Să mă fi săturat atât de repede? Am început de mult masa?, erau întrebări vagi ce nu aşteptau răspuns. Tot ce era în mine treaz atunci, raţiune, imaginaţie, a fost absorbit inexplicabil de codrul de pâine albă şi mult visată atât de mult amar de vreme. N'am mai gustat nimic, cu toate că bătrâna vine cu alte bunătăţi.

Sarmalele mă ispitesc mai mult, era mâncarea mea favorită. Le refuz însă cu multe scuze de data asta, spre adâncul meu regret. Prăjiturile rămân la fel, neatinse.

M'am grăbit şi acum le privesc. Un alt gând mă frământă acum. Eu sunt aranjat, nesperat de bine, dar, din toate aceste bunătăţi, doar pâinea de aş putea-o lua cu mine. A mai rămas o bună bucată de vreo 2 kg. Eu mă desfăt cu îmbelşugarea, în timp ce ei mă aşteaptă lihniţi!

Dar cum să încep? Să le spun că am drum lung de mers. Vor înţelege ei să-mi dea ceva în traistă.

—Cum ai făcut atâta drum şi ai scăpat până aici? reia vorba bătrânul, oarecum mirat. Cu această întrebare îmi dă apă la moară. La vorba lui îndrăsnec să atac direct problema.

—Nu sunt singur, mai am un prieten cu care am plecat. El e ardelan şi avem de gând să ajungem până la el, acasă. Odată acolo, îmi voiu schimba şi eu numele, poate m'oi pierde în lume!

—Mare curaj! Dar prietenul unde l-ai lăsat?

—Mă aşteaptă la marginea satului să o luăm la drum cât îi întuneric, să ajungem la tren că ne-am săturat de mers pe jos. Pe tren nu cred să fie periculos?!

—Pe tren nu aveţi loc de ruşi, nu lasă pe nimeni să urce, doar de-ţi nimeri un tren de marfă care se întoarce gol de pe front.

Cuvântul «front» mă face să tresar. Si noi avem un «front» de constituit, în care lot ce-i românesc să se regăsească pentru a-şi apăra fiinţa, a-şi salva supraveţuirea.

Aşa aflu, fără ca el să ştie, tot de ceea ce aveam nevoie, ba chiar situaţia din oraş privind pe noii amici.

Intre timp bătrâna îmi pregăteşte traista.

Ce-o fi pus acolo, nu ştiu, dar când să plec, mi-o întinde. Era cam grea şi numai de-ale mâncării.

—Tine! Să aveţi de drum!

Abia aştept s'o iau din loc. O bucurie mai mare n'aş putea vreodată duce cu mine! Despărţirea a fost duioasă. Eram pentru prima dată obligat să mint, oameni de atata bună credinţă

—Ce viaţă şi asta! oftează bătrânul preot. Atâtia ani la carte şi acum... pe drumuri... fără casă... fără nume!

Nu-i răspund. Nu aveam ce! Vorbele lui ascund poate o dramă. Drama atâtor români cu carte, care mâine, ca mine azi, n'or fi mult mai favorizaţi de soartă.Eu, însă păstrez în suflet un gând, un ideal mai presus de necestăţile elementare, uman. La el fac apel, pentru a-mi continua drumul în pacostea ce s'a abătut peste un neam întreg!

Eram oare convinşi că vom face mare lucru? Azi, idealul nostru îşi desfăşoară steagul să prindă sub fâlfâitul lui revolta toată ce mocneşte, aşteaptă semnalul.

Care semnal? Să eliberăm ţara o mână de oameni, împotriva armatelor ce au invins vitejia prusacă tradiţională?

Nu, nu asta! Să fim alături de cei robiţi, să împărţim cu ei aceiaşi soartă să fim ultimii a ne pierde nădejdea, înainte ca lumea toată să-şi dea seama că bolşevismul va deveni o ameninţare pentru restul lumii, libere astăzi! Să răscolim permanent rezistenţa românească.

Să respingem resemnarea celor părăsiţi, abandonaţi, să strigăm înainte de sfârşit că de veacuri multe, aici, românul e stăpân, că nici morţii nu acceptă înstrăinarea pământului şi limbii româneşti. Că inainte de a abandona în mâna lor, ceea ce strămoşii ne-au lăsat prin moştenire, va trebui să epuizăm din noi ultima scântee de viaţă.Popoarele ce renunţă la luptă sub orice formă îşi merită soarta, iar cele ce-şi amestecă istoria, cu pagini streine, vor sfârşi în ruşine şi blestem!

Resemnarea consumă sufletele. Urmeză apoi dispariţia în masa fluidă fără margini, ce nivelează şi descompune.

Trebuie să avem permanent, clar, in faţa lumii, spectrul descompunerii ce trebuie evitat. Să creem rezistenţă ostilitate transformărilor ce vor apare în suflete şi în fapte. Să creem rezistenţa contra bolsevizării. Iată o misiune ce renaşte nădejdea zilei de mâine, iată lupta în care fiecare român îşi găseşte sarcina de împlinit!

Cât vom putea face? Dacă însă n'o face nimeni? Lipsa actelor curajoase, sublime, rupe firul ce leagă prezentul de viitor, rupe legătura cu urmaşii, chemaţi să afirme dreptul pe acest pământ! Faptele istorice din trecut cer întotdeauna urmaşi de aceleaşi dimensiuni. Noi va trebui să începem primii, chiar de vom sfârşi pe primele baricade, numai aşa vom putea transmite celor ce vin după noi, posibilitatea de a continua istoria pe arii demne de trăit.

Nu e o sarcină uşoară E uriaşă şi ea va cere tot atâtea jertfe, care nu se vor termina odată cu noi!

Cu toată inutilitatea aparentă a oricărei acțiuni disproporționate, trebuie să îndrăznim până la sacrificiu. E vremea marilor dăruiri dar și a unei uriașe speranțe.

Rămași departe de ai noștri, ne-om pierde graiul comun, cugetul tot, printre streini. Ei, la fel, în disperare, îl vor pierde aici, unde s'au născut, copleșiți de numărul cotropitorilor. Numai cei ce simt aceleași dureri, se caută. Numai frații se caută la mare nevoie! Cei îndepărtați uită sunt uitați, și se desprind încet din familia neamului.

Iată rațiunea, supremă legitimă care să motiveze întoarcerea noastră acasă când potopul riscă să înnece totul.

«Chiar acum ți-ai găsit să te întorci?» îmi sună în creer, în suflet, reproșul bătrânului, plin de îngrijorare.

Da! Acum sau niciodată Aici îmi este locul.

Să părăsesc însă reflecțiile pentru a înfrunta realitatea. Ion, Nicu numără clipele și cu cât trece vremea, grija se mărește. Trebue să ajung la ei cât mai repede. După ce și-or reface «moralul» din traista încă arcată vom vedea ce avem de făcut, cu mai multă limpezime.

Ulița satului, pustie, era trecut de miezul nopții. Toți dorm acum. Dacă voiu întâlni însă jandarmii? La ora asta mă vor opri și va fi mai greu de scăpat. Imi amintesc că moșul m'a prevenit că nici ei nu îndrăznesc să iasă noaptea târziu, le este frică de ruși și lor. Ii desbracă să le ia hainele, să le vândă pe țuică apoi îi împușcă să șteargă urmele, în furia beției.

Ei văd în fiecare român un soldat și în orice soldat un dușman? Circulă prin sate, în grupe, desmetici, după pradă. Cei întârziați pe străzi plătesc scump.

Peste puțin satul rămâne în urmă și țarina largă mă adăpostește. Un ceas și jumătate de drum. N'aș fi departe de locul părăsit de cu seara, dar nu recunosc nimic, din ceea ce am lăsat la plecare. Toate reperele dispar sub mantia nopții care nivelează totul. Sunt complet dezorientat și mă opresc locului să cuget. Să mă întorc din nou la capul satului, să iau calea cea bună? Mă va apuca ziua căutând.

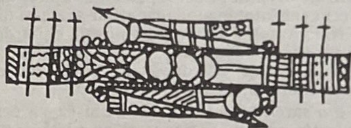
Imi amintesc deodată de fluer. Il scot și suflu încet. Sunetul se pierde peste dealuri în ecou prelungit. Liniștea nopții ii dă volum. Nimeni nu-mi răspunde. Reîncep, de astă dată din toate puterile, tot fără rezultat.

Iau un punct de reper, să-l recunosc la întoarcere, și fluerând mereu, apuc o direcție, la întâmplare. Fac așa, cărări de-acurmezișul, spre cele patru puncte cardinale, revenid de fiecare dată la centrul de plecare, doar, doar m'or auzi.

Nu știu cât de îndelungată mi-a fost căutarea, dar într'un târziu, străbate un sunet asemănător, abia perceptibil.

Grăbesc pasul în direcția lui, fluerand și ascultand. Gândul că ar fi o cursă mă oprește o clipă dar, atras ca de un magnet, continui drumul.

Acum sunetul se aude mai tare, mai aproape. De n'or fi ei? și îndată încetez orice sgomot. De astădată fluerul din fața mea se aude tot mai tare. Eu nu mai răspund, dar mă apropii încet, de locul cu pricina.

EUROPA DE SUD-EST SI GERMANIA

de Ion **ARDELEANU**

N Republica Federală Germană se observa încă din anii 1950, adică scurt timp după capitularea Reichului, un interes deosebit pentru acea parte a Europei care este cunoscută azi sub eticheta de Sudest. Dând dovodă de o vitalitate extraordinară Germania învinsă umilită deszmembrată nu întârzie să-și întoarcă privirea spre Est, spre Sudest, spațiul de expansiune de întotdeauna-Lebenraumul-ei. Inscripția de la Berlin, de pe monumentul morților din primul război mondial: Invictis, victi, victuri, adică în memoria învinșilor învinși, viitorii învingători. Suna parcă a chemare la revanșă dar Germania de azi vede revanșa pe alt teren: nu militar, ci economic. Astfel, ia naștere la München prestigiosul Sudest Institut, care scoate, începând din anul 1951, o publicație lunară sub titlul: Wissenschaftlicher Dienst Südost Europa. Apoi, începând din anul 1961 ia naștere Südost Europa Gesselschaft, care editează periodicul Südost Europa Mitteilungen și în editura căruia apare un număr impresionant de studii însumând până azi 20 de volume și 26 broșuri, cuprinzând cele mai variate aspecte ale vieții politice, economice, sociale și culturale ale acestei regiuni.

Pentru a înțelege mai bine acest interes, ar trebui să ne întoarcem cu aproape 70 de ani în urmă mai precis în anul 1915, când apare Friedrich Naumann cu lucrarea intitulată «Mitteleuropa», traducând mai mult un concept economic, în dosul căruia însă se ascundea în filigran faimosul *Drang nach Osten* al Germaniei Willchelmiene.

Intre cele două războaie, putină lume s'a mai ocupat de Mitteleuropa a lui Naumann, s'a modificat și harta rău formată a Balcanilor, scena politică în această regiune a Europei a fost ocupată de statele Micei Antante și țările care au ieșit învinse în primul războiu mondial- Austria, Ungaria, Bulgaria și Turcia, iar marea putere care ținea sub atentă observație această nouă zonă Franța, se străduia să pună la cale un sistem care să împace toată lumea și din sânul căruia să dispară rivalitățile politice și istorice. Fără rezultat. Doar câteva atentate cu sfârșit tragic: contra liederului croat Radic, și contra Regelui Alexandru al Iugoslaviei, alături de care a murit și L. Barthou. Trist bilanț

Azi, după împărțirea Europei la Yalta, prima putere economică a Europei, Germania Federală de data aceasta cu un pragmatism remarcabil, încearcă să reia firul gândirii lui Naumann. Acest spațiu este considerat, chiar dacă nu mărturisit azi, ca spatiul ei vital. El trebuie studiat, analizat pe toate fețele, organizat. Atât deocamdată.

Din păcate analiza aceasta, arată că conflictele, mai mult sau mai puțin latente care dăinuiesc și azi încă nu au putut fi înăbușite nici măcar prin disciplina ideologică severă impusă de URSS. Explicația acestui dezechilibru o găsim în varietatea popoarelor, a culturilor, a religiilor care s'au format timp de multe secole sub dominatia unor puternice imperii, dispărute azi, cel otoman și cel habsburgic. 1) Cele șapte state care alcătuiesc acest complex, adăpostesc între ele nu mai puțin de 12 națiuni: germani, maghiari, români, sârbi, sloveni, croați, ruteni, albanezi, bulgari, greci, macedoneni, și turci. Majoritatea litigiilor s'au născut după dispariția Monarhiei austro-ungare, când la conferința de la Paris, cele patru mari puteri, s'au străduit, cu eforturi extraordinare, să stabilească frontiere sănătoase care să corespundă cu cele etnice, a celor trei state succesorale: România, Iugoslavia și Chehoslovacia. In nici o parte a Europei nu exista o asemenea varietate și originalitate de etnii, culturi, și religii ca în acest teritoriu limitat, și nicăieri în Europa nu întâlnim pasiuni naționale într'un grad atât de mare ca în Sudest. Acest nationalism hiperbolic al tinerelor state are originea incontestabil în trecutul sbuciumat timp de secole, provocat de opresiuni și amenințări permanente ale existenței și ființei lor de puterile imperialiste, care se manifestă azi printr'un sentiment exagerat de suveranitate, o adevărată nevroză existențială nicăieri întâlnită la popoare și națiuni așezate de mult timp pe pământul pe care trăiesc și dispunând de o continuitate istorică. Dorința de a se vedea și ele, aceste națiuni tinere, în constiinta lor națională și statală așezate într'o țară și granițe de nimeni contestate, nu este surprinzătoare. Ea trece ușor la ceiace provoacă fondul acuzațiilor reciproce: șovinismul.

La aceste sentimente de naționalism se adaugă idei mitice, în ceiace originea și misiunea popoarelor, amintirea unor trecuturi glorioase, care le conferă drepturi istorice. Noi, românii, evocăm originea noastră daco-romană o existentă statală de două ori milenară pe acest pământ, pentru care s'a băatut și murit Decebal. Reminiscențe au și Bulgarii, care nu au uitat cele doua țarate, iar sârbii, gloriosul lor regat învins la Kosovopolje. Dar mai adânciți în mit și orgoliu național sunt ungurii,natiune condusă până aproape de era noastră de o ceată de nobili cu drepturi feudale și care s'au considerat și se consideră națiune destinată să conducă spațiul carpato-dunărean. Mitul începe cu originea hunică apoi cu sfânta coroană a Sfântului Stefan, din care se trage credința în misiunea națiunei de a stăpâni, pe baza unor drepturi istorice, un teritoriu ocupat cu arma în mână dar locuit de totdeauna de alte popoare. Catastrofa de la Mohacs din 1526 a pus capăt, dar numai temporar, acestor idei delirante, fiindcă după izgonirea turcilor, nobilimea maghiară după lungi lupte și repetate rebeliuni contra Imperiului Habsburgic, care i-a eliberat de sub turci, după împăcarea în 1867 cu dinastia urâtă și contestată ea și-a reluat rolul de dominator pe teritoriul Ungariei zisă milenară.

Pe fondul acestor litigii care durează de multe secole, s'a ivit o altă controversă de data aceasta limitată mai mult la istoriografie, si care privește viabilitatea imperiului Habsburgic. Dacă Marile Puteri ar fi acceptat, în 1916, oferta de pace separată transmisă de către împăratul Carol prin cumnatul sau prințul Sixt de Bourbon, Monarhia ar fi rămas în picioare, modificată desigur structural, și azi am avea pace în acest colț al lumii și al Europei. Ba mai mult, spun istoricii de mare renume ca Erlanger, Monarhia dublă intactă ar fi făcut imposibilă venirea lui Hitler la putere și ar fi împiedecat astfel izbucnirea celui de al doilea razboiu mondial. De văzut! și anume, rămâne de văzut dacă asemenea conjecturări retrospective își mai au vreun rost în încercările de a găsi o soluție definitivă și satisfăcătoare pentru toate părtile interesate. Monarhia s'a prăbușit la capătul acelui razboi provocat de ea, așa cum s'a prăbușit imperiul otoman și asa cum se vor prăbuși alte imperii multinationale, în care națiunea care guvernează este minoritară dar cu veleităti de dominare. Asupra acestui punct, istoria s'a pronunțat, iar acei cercetători care au încă îndoieli, în ce privește cauzele acestei prăbușiri, vor găsi în arhivele defunctei Monarhii suficiente dovezi, arătând totala inconstientă a conducătorilor, cu Trianon în Iunie 1920, evocarea simpl a acestor dou date distan me alarmante, până în ultimul ceas al catastrofei. Weltgeschichte, Weltgericht, spunea Hegel. Intr'o Europă în care, încă din secolul al 18-lea au apărut semne de trezire a sentimentului național, a importanței statului-națiune, structură monstruos de hibridă a Monarhiei cu 12 naționalitați oprimate, pătrunse de o puternica conștiință națională și dorinta de a se constitui în state naționale, a apărut anacronic acel stat care numai națiune nu era, după unii nici măcar stat nu era, ci reprezenta doar două guverne.

O alta obiecțiune care vine în apărarea Monarhiei, contestând viabilitatea și chiar legitimitatea statelor zise succesorale, se referă la lucrările conferinței de Pace de la Paris, din 1919-1920, din care au iesit cele două tratate: cel de la Saint-Germain în 1919 și cel de la Trianon, din 1920. Saint-Germain, în Septembrie 1919, Trianon în Iunie 1920, evocarea simpla a acestor două date distanțate între ele arată timpul aplicat în studierea temeinică a problemelor care s'au legat în pregătirea tratatelor cu Austria și separat cu Ungaria. Maghiarii vorbesc de Trianon, unde Statul lor milenar a fost pur și simplu pus în fața unui dictat.

Istoria lucrărilor acelei conferințe, din care au ieșit tratatele de mai sus amintite, se cunoaște azi în toate amănuntele. Această istorie avea apărători de mare talent, pe Tardieu, dar și detractori și critici de nu mai puțină strălucire ca Keynes, Lloyd Georges chiar, apoi colonelul House, un strâns colaborator al președintelui Wilson. Același Wilson, care la 8 Ianuarie 1918, în cele 14 faimoase puncte, promitea popoarelor Austriei și Ungariei posibilitățile unei dezvoltări autonome. Văzând zelul conducătorilor acelor popoare de a-și asigura teritorii mai întinse, nu a ezitat să adreseze, la 27 Mai 1919, asa zișilor «mici aliati», un advertisment de moderație, spunand că: «Statele Unite nu-și pot permite să garanteze reglementări teritoriale pe care nu le consideră juste». Cu toate aceste precauțiuni, nu s'a putut evita ca în teritoriul noilor hotare să fie incluse însemnate minorități etnice. Ungaria a fost nevoită să cedeze aproape 3 milioane de conaționali: 1.400.000 României, 1.000.000 Slovaciei, si 500.000 Yugoslaviei. Dar nici ea, Ungaria, astfel deposedata de aproape 1/2 din teritoriul național, nu a rămas etnic omogenă. In granițile Ungariei, de la Trianon, trăiau în 1920, 600.000 de germani, circa 8% din populația totală. Astfel, cu toată strădania de granițe drepte și acceptabile pentru toate părțile, s'au creiat noi focare de tensiune. Austria, redusă și ea la o treime din ce a fost, nu s'a dedat la agitații revizioniste zgomotoase. In schimb Ungaria a desfășurat o campanie pentru reintegrarea sa în drepturile zise milenare, istorice, care a stârnit uriase ecouri internaționale, cu lozinci răspândite în toată lumea, ca aceiea «Nem, nem, Soha, nu vom uita niciodată ce ni s'a răpit și Justice for Hungary», ca și cum numai ea ar avea nevoie de dreptate, nu și românii, sârbii, croații, slovacii. Campania revizionistă maghiară și-a îndreptat privirile spre democrațiile occidentale, găsind un mare protector în magnatul de presă englez Rothemere. Dar cu apariția celui mai însemnat revizionist de după războiu, Hitler, apoi alături de Musolini, Ungaria, s'a atașat acestor Puteri pentru a-si găsi dreptate. Ea a venit cu cele două dictate de la Viena, care au redat Ungariei o parte din Transilvania, sudul Slovaicei și Bacica în întregime, dupăzdrobiera Yugoslaviei de către Germania. S'a încercat o reajustare, moderată întrun fel, deoarece Hitler, căuta să fie un arbitru impartial, dar în zadar. Cu partea cedată din Ardeal, Ungaria a recuperat 900.000 de unguri, dar s'a încărcat cu 1.400.000 de români, față de care a început o vastă campanie de expulzări, care nu a putut fi oprită decât la intervenția energică a lui Ribbentrop, la cererea generalului Antonescu, care între timp a devenit și el membru al familiei hitleriste. Această pratică de expulzări masive de naționalități nemaghiare, inaugurată de regimul lui Horthy s'a întors cu furie contra Ungariei după terminarea celui de al 2-lea razboiu. In Slovacia eliberată a răsunat timp de trei luni de zile lozinca: «In Dunăre cu ungurii!» Nici măcar înapoi pe pământul maghiar, ci deadreptul în Dunare! Yugoslavia lui Tito a practicat și ea pe scară metoda invățată de la unguri. România s'a abținut de la această practică barbară și în timpul războiului a fost singura țară care nu a livrat evreii lui Hitler pentru a fi duși în lagăre.

Așadar nici metoda expulzărilor nu a putut aduce o soluție definitivă a minoritatilor maghiare resfirate.

In România, care nu a expulzat nici un neromân, traiesc azi, dupa ultimul recensământ efectuat în 1979, 1.780.000 maghiari, în Slovacia 700.000 și vreo 400.000 în Voivodina Yugoslavă. Până și Ungaria, care a expulzat după războiu, sub ochii binevoitori ai celor mari, sute de mii de germani pedepsirea lor la acea epocă a trecut drept o acțiune justă mai are azi o minoritate germană cifrată la 400.000 din cei 600.000. Operația unei totale expulzări nu a putut fi realizată deoarece puterile aliate, care și-au împărțit zonele de ocupatie, au refuzat să mai adauge la greutățile de aprovizionare o populație cu alte sute de mii de guri înfometate. Astfel aceasta monstruoasă operatie de ecarisaj uman ar fi reușit complet, cum a reușit în Yugoslavia, față de nemți.

Desigur, asemenea metode pentru a soluționa chestiunea minorităților jenante sunt ademenitoare, ele au fost puse în aplicare față de diverse etnii: armeni, greci, cu rezultate morale poate mai dezastroase pentru acei care recurg la ele.

Analiza marxistă a însemna o mare speranță pentru rezolvarea tuturor litigiilor legate de naționalism. Internaționalismul proletar va fi chemat să pună capăt odată și pentru totdeauna contradicțiilor naționale. Așa credeau încă din 1945 vechii luptători în slujba idealurilor marxiste. dar iată că Rusia Sovietică victorioasă și practic declarată stăpână pe tot Sudestul Europei, restabilește statele în vechile lor frontiere, așa cum au ieșit ele din tratatul din 1919-1920. Incă un vis care s'a năruit pentru acei care jurau pe steagul marxist-leninismului. Stalin, om politic realist, «Real Politiker» cum îl caracteriza uneori presa internațională când voia săși dovecdască credibbilitatea în afacerile internationale, a preferat să acționeze într'un spirit neoțarist în slujba țării sale și a unei politici de expansionism și hegemonism. și de data aceasta națiunea a învins ideologia. In loc să pună la cale o federațiune a preferat să aibă la mână state divizate între ele pe chestia minoritatilor. Lozinca «divide et impera» nu a murit cu ultimul împărat austriac. Este interesant de reținut că o prima tentativă de federalizare între Yugoslavia și Bulgaria, patronată de două mari figuri comuniste, Tito și Dimtrof, plănuită să fie extinsă apoi la Grecia și poate și la alte state, s'a soldat cu un eșec din cauza unui veto energic al lui Stalin. Milovan Djilas, în lucrarea sa «Convorbiri cu Stalin», arată cum acesta, în Februarie 1948, în prezența lui Dimitrof, Tito nu a dat urmare invitatiei, a găsit mai prudent să stea acasă generalisimul a pus capăt cu cuvinte de reproșuri și batjocură unor asemenea tentative considerate naționaliste și șoviniste.

De secole, conducătorii statelor cu naționalități streine ca limbă și cultură au încercat să creeze naționalități omogene în care toată lumea să vorbească aceiași limbă și să urmărească aceleași idelauri. Originea ideii statului național, având deviza «un stat și o națiune» se trage, în bună parte, de la revoluția franceză cu ideologia și idealurile jacobine, aplicate pe un teritoriu locuit de o populație omogenă. Dar această situație, considerată ideală din punct de vedere organizatoric și statal, cu greu s'ar fi putut realiza în imperii multinaționale ca cel otoman, muribund la acea epocă (ne referim la sfârșitul secolului al 18-lea) și la imperiul Habsburgic. De altfel, în marile imperii și state, la acea epocă viața politică se axa pe alte criterii decât limba vorbita de supușii lor. La curtea Habsburgilor se vorbea franceza, toată corespondența Mariel Theresa cu fiica ei, Maria Antoaneta si cu ceilalți, inclusiv cu Iosif al II—lea, se făcea în limba lui Voltaire. Orășenii cultivați vorbeau latina, iar populația de rând limba fiecăruia. Iosif al II—lea a fost primul Habsburg care a avut curiozitatea să afle ce limbă vorbesc supușii săi de rând, încât în recensamântul efectuat în 1785, pe tot teritoriul Imperiului a fost consemnată pe lângă religie, totodată și limba vorbită a supusilor. Conscripția Josefină arată de pildă că în 1786, pe teritoriul Ungariei istorice din 8.000.000 de locuitori, numai 2.000.000. vorbeau limba maghiară (2). Pâna în 1867 și încă mult timp după această dată orașele Ungariei aveau un caracter german, afară de Debrețin și alte orășele de pe pusta maghiară.

PROFESORUL ALEXANDRU V. BOLDUR

1886-1982

La 18 octombrie 1982, s-a stins din viață, cunoscutul istoric român, profesorul universitar Alexandru V. Boldur.

Născut la Chișinău (Basarabia), la 25 februarie (lo martie) 1886, din părinți români moldoveni, Alexandru Boldur a fost preocupat încă din tinerețe, de soarta locurilor natale.

După terminarea seminarului teologic din Chișinău, a urmat cursurile facultății de drept a Universității din Sanct-Petersburg și ale Institutului arheologic, pe care le-a absolvit, cu succes, obținând licențele în drept public - în 1910 - și în istorie - în 1912.

In 1911, este asistent, iar în 1917, devine profesor docent la Facultatea de drept din Sanct-Petersburg.

Repatriat în România (1924), pleacă la Paris, pentru cercetări în problema drepturilor istorice asupra Basarabiei ca parte integrantă a pământului românesc. Revenind în țară unde i s-au echivalat titlurile științifice, Alexandru Boldur este numit profesor de istoria românilor la Facultatea de teologie din Chișinăau (1927-1938), apoi la Facultatea de litere din Iași (1938-1947). In 1943, este numit și director al Institutului de istorie națională «A. D. Xenopol» din Iași, îndeplinind această funcție până în 1948.

Paralel cu activitatea didactică profesorul Al. Boldur și-a consacrat erudiția și capacitatea de muncă unor studii asupra trecutului și drepturilor istorice ale neamului românesc.

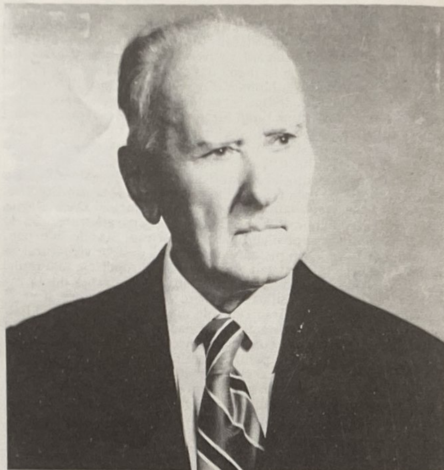
După pensionare, a continuat cercetările, timp de 35 de ani, până în ultima zi a vieții aducând o contribuție importantă într-o serie de probleme. Cultura vastă capacitatea de a gândi științific, profunda intuiție istorică și spiritul critic l-au dus la o interpretare originală a izvoarelor folosite. Ceea ce rezultă cu prisosință din cuprinsul celor 87 de lucrări publicate - în țară și în străinătate - si în numeroasele studii lăsate în manuscris.

Lucrarea *La Bessarabie et les relations russo-roumaines. La cuestion bessarabienne et le droit international*, apărută la Paris, în 1927, iar ediția a doua în editura Rumänische Studien, München (Traian Golea), 1973, este primul studiu complet, bazat pe o bogată documentare istorică și de drept internațional, în care se argumentează temeinic caracterul românesc al Basarabiei, ca parte organică a Statului Român. Menționăam, de asemenea, cele trei volume consacrate istoriei Basarabiei (Chișinău, 1937, 1940, București, 1943).

In activitatea profesorului Alexandru V. Boldur, se remarcă o preocupare constantă de istoria contemporană a României. Una dintre ultimele sale lucrări *—1918. Le récit du témoin. L'union de la Bessarabie avec la Roumanie*, Roma, 1978— reprezintă primul studiu științific și obiectiv asupra unirii Basarabiei cu România.

Fiind un profund cunoscător al istoriei medievale, Alexandru V. Boldur studiază trăsăturile caracteristice ale feudalismului românesc și demonstrează existența, în țările Române a unor structuri medievale asemănătoare celor din alte state europene.

Studiul său *Stefan cel Mare, voievod al Moldovei*, Madrid, 1970, este o lucrare fundamentală de o deosebită importanță. Bazată pe izvoare inedite, pe interpretări originale, aduce o serie de concluzii cu totul noi și-l prezintă pe marele domnitor dintr-o perspectivă încă neabordată. **(urmează pag. 20)**

* * *

EUROPA...

Dacă marea acțiune de asimilare, întreprinsă cu toate mijloacele a început după 1867, ea își are rădăcinile, adevărat mai puțin coherente, la sfârșitul secolului al 17-lea cu apariția faimoasei lucrări a lui Decsi Samuel «Phoenix Panonicus».

Această timidă miscare de trezire la realitate, că Ungaria nu este locuită decât în proportii foarte mici, a rămas multă vreme fără răsunet, dar după 1867 ea a îmbrăcat forme eu adevărat frenetice, dealtfel, nici, Austria nu a rămas mai pe jos în tentative de asimilare, care însa s'au lovit de rezistenta dârza a popoarelor dominate, multe din ele cu un trecut istoric însemnat, ca cel cech. Truda si aici a fost zadarnică. Cu cât se accentua presiunea asimilatoare, cu atât popoarele vizate opuneau o rezistență din ce în ce mai dârză. Dislocarea Monarhiei din 1918 poate fi considerată ca eșuarea definitivă a tuturor tentativelor de asimilare.

Dacă nici asimilarea forțată și trasarea unei frontiere care să corespundă cu aspirațiile naționale nu a putut aduce in acest colț al Europei pace și armonie, ce mai rămane de făcut?

Răspunsul îl dă Austria, leagănul Monarhiel Habsburgice, care a pierdut și ea teritorii și populații, dar care s'a închinat în fața verdictului istoric. In această perspectivă de renunțare în fața realității istorice, mai puternice decât așa numitele drepturi istorice și mituri, nu este cred inutil să reconsiderăm din părti, elementele acestor tensiuni care înveninează raporturile între națiunea maghiară și cea română. Să sperăm că va veni ziua când popoarele din bazinul Dunărean, dunărenii, cum în numea De Gaulle, în limbajul lui pitoresc, vor pune curajul în serviciul înțelepciunii, uitând tot ce este conflictual în istoria și existența lor, pentru a pune pe picioare un ansamblu federativ sau altă formulă de colaborare. Dar pentru a ajunge aici se cere uitare, orice împăcate trebuie să se facă cu lichidarea chestiunilor de frontieră fiindcă aceasta constituie o condiție sine qua non a oricărei inițiative mai vaste și mai ales constructive. Iar până atunci, până va suna ceasul ratiunii, vigilență și muncă asiduă pentru a contracara propaganda maghiară îndreptată contra drepturilor noastre din Ardeal.

Tribuna societatii Südest Europa din München este larg deschisă pentru a publica lucrări documentate, care să arate că în Ardeal suntem larg majoritari; că minoritatea maghiară de acolo se bucară de toate drepturile de care se bucară și ceilalți cetățeni. In această operă un rol important sunt chemați să joace românii emigrați în Occident, oriunde s'ar găsi ei și oricare ar fi crezul lor politic.

---

(1) Este vorba de Ungaria, România, Bulgaria, Yugoslavia, Grecia, Turcia si Albania.

(2) Vezi Dr. Johann Weidlein: Der Medjarische Rasennationalismus. Schondorf, 1961, p. 8.

LA MOARTEA LUI ALEXANDRU CONSTANT

A dispărut un magnific: la 15.12.1983 s'a stins Alexandru Cosntant, trecând în lumea umbrelor cu discreția și subtilitatea care i-au caracterizat existența, într'o viață sfâșiată de patimi nedrepte.

Momentele sale de împlinire, puține și efemere, culminaseră în acel septembrie 1940 —începutul unui deceniu straniu— în care se înflăcărase pentru ultima oară conștiința simțirii românești, închegată în legiunea Arhanghelului Mihail.

După anii tulburi ai războiului urmase urgia cotropirii vrăjmașe, care închidea în bezna temnițelor însăși esența nației sugrumate: credința, dorința de libertate și împlinire, spiritul creator, iubirea de neam... virtuți trăind peste veacuri.

Așa l-am cunoscut pe Alexandru Constant, într'un târziu de toamnă a anului 1956, în hrubele umede ale închisorii Jilava, când «securitatea» alarmată și dezorientată de cele petrecute în Ungaria, golise în pripă «depozitele urbane», înghesuind deavalma în Jilava toate «culorile» politice.

Trecut prin torturile închisorilor care desăvârșeau cu un rafinament sadic «modelul înaintat» al școlii sovietice —Pitești, Sighet, Râmnicu-Sărat, Aiud...— rămăsese totuși dârz, sobru, îndârjit chiar, străfulgerând priviri scăpărătoare de sub fruntea înaltă. Implinea atunci 45 de ani, din care 10 petrecuți în temnițele comuniste.

Intelectualul subțire, dublat de un rafinat talent creator, se zbătea între îndoieli și speranțe, între visuri și dezamăgiri, la cumpăna dintre viață și eternitate.

Zile în șir i-am asculat, vrăjit și cutremurat, poemele create în întunericul umed a celulei, în anii de singurătate, pe care le recita domol, cu o voce caldă sugrumată parcă de emoția rostirii.

Admirabilă lirică a suferinței, de o amploare nebănuită —mii de versuri, de mare profunzime— nescrisă nici când, purtată doar în cuget spre a fi binecuvântată cândva cu lumina scrisului. Ceeace, din păcate, nu s'a petrecut și nu știu cum s'ar mai putea realiza.

Au urmat alți ani grei de temniță până la limanul eliberării din 1964, care ne trimetea în vâltoarea «marei închisori», a îtregei țări.

Ne —am rgăsit cu emoție și am parcurs alături— legați de prietenia din clipe grele-șirul a 16 ani împliniți, până în ziua când l-am părăsit, cu inima strânsă pornind pe drumul spinos al exilului.

In acești ani se zbătuse mult, animat de elanul lui creator, mereu impulsiv și doritor de comunicare, spre a ieși la lumina tiparului.

Din toată opera remarcabilă rămasă în manuscris: poeme (din și după închisoare), scrieri filozofice, eseuri etc. reușise —printr'un miracol— să publice în 1980 volumul «Dintr'un jurnal de idei».

Este într'adevăr un miracol, ca o astfel de carte să poată apare în întunericul fără orizont a noului «ev mediu» retrograd, în care este cufundată țara.

Si totuși miracolul s'a produs... «O carte singulară, densă, o adevărată gimnastică intelectuală, o carte cum nu a mai apărut de 40 de ani»,au glăsuit păreri competente.

A fost doar un reviriment —din păcate de scurtă durată— pentru sufletul său chinuit și însingurat, ros de dezamăgiri.

Redau, cu strângere de inimă spicuiri din ultimele lui rânduri care mi-au parvenit și care sintetizează drama unui mare creator de valori, ce se identifică —în fapt— cu a neamului întreg, ajuns la capătul puterilor.

«Țin să știi că nu fac excepție de la legea septuagenarilor (nu-mi vine să cred!) și că suport îndârjit ravajele vârstei.

Incerc să mai scriu câte ceva și să pun oarecare ordine printre *hârtii*, deși nu-mi pun cine știe ce nădejde de asigurare a unei posterități prelungite. Dealtfel, am ajuns la o stare de indiferență în ceeace privește supraviețuirea prin cultul amintirilor. Speram —pe vremea când nu îmbătrânisem încă— sămi găsesc niște certitudini, niște puncte de sprijin absolute, care să-mi însenineze sfârșitul. Ei bine află că n'am descoperit aceste certitudini și că viața și lumea îmi par niște absurde întâmplări într'un spațiu fără orizonturi și un timp fără nici o finalitate.

Nu mă mai interesează nici isprăvile contemporanilor noștri, această istorie, această *«isterie»*, în care economicul polarizeară eforturile și tulbură idealurile.

Pe vremea când debutam în ale scrisului, nu credeam că «homo economicus» va domina până la urmă pe «zoon politkon».

A trăi sub călcâiul necesităților strict materiale, a te cheltui pentru a nu muri este —crede-mă— un rost degradant pentru demnitatea noastră de oameni.

Dacă nu aveam un ideal desasupra acestor penibile frământări, dacă nu ne *amăgim* cu o rațiune a existenței, nu merită să cheltuim veghe și gând, în scurta noastră trecere prin valea neputințelor.

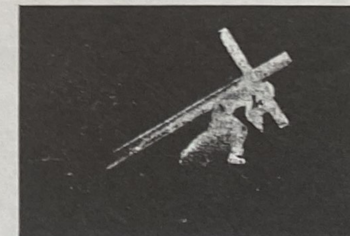
Noi, dragul meu, ne «cufundăm zilnic sub orizontul neantului...»

Ce s'ar mai putea spune decât —că la trecerea din această lume a lui Alex. Constant— s'ar cuveni scris un poem dedicat lui, un poem pentru sufletul lui îmbogățit de idealuri și pustiit de vremuri. Un poem răsunătur, profund, până la cutremurare, dar rostit cu evlavie la ceas de priveghere,abia șoptit, ca să nu-i tulbure liniștea. Un poem din care să picure lacrimi limpezi de suferință mângâiere și recunoștiință laolaltă.

Fie ca în sufletele noastre să rămână veșnic pâlpâind candela amintirii lui...

S. LERIM

Dietikon- Elveția- 9.2.1984

(vine din pag. 18)

O altă problemă care l-a preocupat, în mod deosebit, pe profesorul Alexandru Boldur este istoria tracilor. Cercetările sale, în acest domeniu se concretizează în câteva studii, publicate atât în acest domeniu se concretizează în câteva studii, publicate atât în România, cât și în străinătate. Lucrarea *La Grande Thrace*, Madrid, 1980, reprezintă o încunumare a acestor investigații. Este prima lucrare științifică având ca obiect istoria tracilor de la nord și est de Carpați și demonstrează pe baza datelor toponimice și hidronimice, existența lor în preistorie, pe teritoriul Galiției, Volîniei, Podoliei și Basarabiei. Cartea urmărește apoi soarta tracilor în care triburile tracice apar sub diverse denumiri: locuitori ai orașelor Cerven, ulici-tiverți, bolohoveni, volohi. Prin cercetările sale privitoare la patria primitivă a indoeuropenilor, Alexandru V. Boldur poate fi considerat primul indoeuropenist român.

Intreaga sa viață și activitate științifică îl situează între marii istorici ai neamului românesc. Datorită onestității profesionale în folosirea izvoarelor și a respectului pentru adevărul științific, profesorul Alexandru V. Boldur a reușit să reconstituie trecutul istoric, manifestându-se, întotdeauna, ca un apărător de des seamă al drepturilor poporului român.

Stirea morții Profesorului Alexandru Boldur ne-a parvenit cu mare întârziere îndurerîndu-ne profund, căci cu el dispare nu numai un mare cărturar basarabean, ci și un cercetător de copleșitoare valoare pentru dosarul istoric al năpăstuitei provincii românești din Moldova lui Stefan cel Mare, Basarabia.

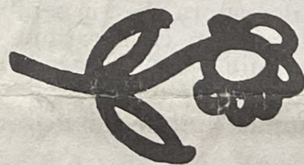
Anii de studii și profesorat în universitățile rusești, i-au deschis porțile bibliotecilor și archivelor imperiului țarist de unde a putut culege date inedite și concludente asupra trecutului traco-daco-roman al neamului românesc, din cele mai străvechi timpuri ale existenței lui. Aceste date, n'a pregetat să le pună generos în cumpana luptei pentru dreptate națională și istorică ce se cuvine României, suferind apoi «prigoana intelectuală» a despotismului comunist după 23 August 1944.

Pentru noi cei de la —CARPATII— rămâne simbolul patriotismului curat, profund și desinteresat, exemplul de urmat în încleștarea cu vifornișa marxistă abătută asupra Tării noastre, iar vizita lui la Madrid, comoară nepreţuită de prelegeri asupra neamului românesc, virtuților lui milenare, vicisitudinilor istorice și obligația noastră, ca intelectuali refugiați în Occident, de a-l apăra, de a lupta continuu pentru dreptatea ce i se cuvine.

Amintirea lui continuă a fost suportul nostru moral în lupta cu greutățile exilului, cu indiferența și lipsa de românism a compatrioților căpătuiți, biruind lipsurile, loviturile joase, sabotajele schimbărilor de regim, menținând trează conștiința națională românească de peste 30 de ani.

Dumnezeu să-l odihnească în pace.

CITITI SI RASPANDITI SCRISUL ROMANESC IN EXIL

CARPATII

REVISTA CULTURALA SI DE ACTIUNE ROMANEASCA IN EXIL

Director-Proprietar:

TRAIAN POPESCU

APARE ODATA LA DOUA LUNI

SUB INGRIJIREA UNUI COMITET DE REDACTIE

★

Redacția și Adminisratia:

Calle Conde de Peñalver, 82, 4.
Teléf. 402 11 01 - MADRID-6

Correspondenta:

Apartado 9.283 - Madrid (España)

★

Abonamente:

Anual ... ... 30 $ USA
De susținere ... ... 60 $ USA
Expedierea Avion plus. 10 $ USA